

OPETUSMINISTERIÖ

VALTIONHALLINNON KIELITUTKINTO- JÄRJESTELMÄN UUDISTAMINEN

25:2002

KUVAILOLEHTI

Julkaisija
Opetusministeriö

Julkaisun päivämäärä
27.6.2002

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)		Julkaisun laji työryhmän muistio	
Valtionhallinnon kielitutkintoja koskevia säädösehdotuksia valmisteleva työryhmä		Toimeksiantaja Opetusministeriö	
Puheenjohtaja: Salla Rinne, opetusministeriö Sihteerit: Aki Rosén, opetusministeriö Tim Lamminranta, opetushallitus		Toimielimen asettamispvm 4.12.2001	Dnro 60/043/2001

Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen)
Valtionhallinnon kielitutkintojärjestelmän uudistaminen
(Revidering av systemet för språkexamina inom statsförvaltningen)

Julkaisun osat

Tiivistelmä

Työryhmän tehtävänä oli valmistella valtionhallinnon kielitutkintoja koskevat säädösehdotukset ottaen huomioon kielilakikomitean mietinnössä (KM 2001:3) esitetyt näkökohdat sekä oikeusministeriössä valmisteltavana oleva hallituksen esitys uudeksi kielilaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi (erityisesti laki julkishallinnon henkilöstön kielitaitovaatimuksista).

Työryhmä kartoitti suomen ja ruotsin kielen taidon osoittamisen eri keinoja valtionhallinnossa: valtion kielitutkinnot, koulusivistys, ylioppilastutkinto sekä korkeakoulujen kielikokeet ja -opinnot. Työryhmä katsoo, että keskeisenä ongelmana ovat suuret erot sekä kielitaidon osoittamisjärjestelmän eri keinojen että niiden toimeenpanon välillä. Valtion kielitutkintoihin ei nykyisellään liity mitään yhteismitallisuutta parantavaa ohjaavaa menettelyä tai välinettä, kuten esimerkiksi tutkintojen perusteita ja toimeenpano-ohjeita tai arviointikoulututusta.

Työryhmä ehdottaa, että

- 1) valtionhallinnon kielitutkintojen järjestelmä selkiytetään niin, että tutkinnoissa voi osoittaa erikseen suullista taitoa, kirjallista taitoa ja ymmärtämisen taitoa, jolloin suulliseen taitoon sisältyy puheen ymmärtämisen ja puhumisen osa-alueet, kirjalliseen taitoon tekstin ymmärtämisen ja kirjoittamisen osa-alueet ja ymmärtämisen taitoon puheen ymmärtämisen ja tekstin ymmärtämisen osa-alueet;
- 2) henkilön saama koulusivistys sekä korkeakouluissa suoritettavat kielikokeet ja -opinnot säilyttävät keskeisen aseman kielitaidon osoittamisen keinoina;
- 3) ylioppilastutkinnon käyttöä kielitaidon osoittamisen välineenä laajennetaan;
- 4) yleisiin kielitutkintoihin kuuluvat suomen ja ruotsin kielen tutkinnot rinnastetaan valtionhallinnon kielitutkintoihin siten, että eri tutkintosuoritusvaihtoehtojen väliset vastaavuudet säädetään suoraan asetuksessa;
- 5) kielitutkintolautakuntien ja nykyisten lautakuntien itsenäisesti toimivien jäsenten ja apujäsenten sijaan määrätävien tutkintosuoritusten vastaanottajien tehtävät erotetaan selvemmin toisistaan, lautakuntien jäsenyyden ehdot tarkistetaan ja jäsenyys rajataan viiden vuoden mittaiseksi kerrallaan; sekä
- 6) opetushallitus huolehtii keskeisistä valtionhallinnon kielitutkintojen ylläpitämisestä ja kehittämistä koskevista jatkotoimenpiteistä, mm. antamalla määräykset tutkintojen perusteista ja ohjeet tutkintojen toimeenpanosta.

Työryhmä ehdottaa lisäksi useita kielitutkintojärjestelmän laadun kehittämistä koskevia toimenpiteitä: mm. tehtäväkoelman tuottaminen, säännöllisen arviointikoulutuksen järjestäminen, korkeakoulujen kielikokeiden yhteismitallisuuden kehittäminen, verkkopohjaisen tehtäväpankin luominen, kielitutkintojärjestelmän uudistamisen vaikutusten seuranta ja arviointi sekä kielitaitoseminaarien järjestäminen. Työryhmä arvioi, että lähivuosina kehittämistoimet vaativat enintään noin 100 000 euron vuotuisen lisäpanostuksen, jonka jälkeen kielitutkintojen laadun varmistaminen edellyttää noin 40 000 euron vuotuista lisäystä nykyisiin kielitutkintojen ylläpitämiseen ja kehittämiseen käytettäviin määrärahoihin.

Avainsanat (asiasanat)
kielitutkintojärjestelmä, valtionhallinnon kielitutkinnot, kielitutkintolautakunta, kielitaito, suomen kieli, ruotsin kieli, yleiset kielitutkinnot, kielikoe, kieliopinnot, korkeakoulut, ylioppilastutkinto, koulusivistys, opetushallitus

Muut tiedot

Sarjan nimi ja numero Opetusministeriön työryhmien muistioita 25:2002		ISSN 0359-761X	ISBN 952-442-150-X
Kokonaissivumäärä 36	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Yliopistopaino		Kustantaja Opetusministeriö	

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare
Undervisningsministeriet

Utgivningsdatum
27.6.2002

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare)		Typ av publikation Arbetsgruppspromemoria	
Arbetsgruppen för författningsförslag som gäller språkexamina inom statsförvaltningen		Uppdragsgivare Undervisningsministeriet	
Ordförande: Salla Rinne, undervisningsministeriet Sekreterare: Aki Rosén, undervisningsministeriet Tim Lamminranta, utbildningsstyrelsen		Datum för tillsättandet av organet 4.12.2001	Dnr 60/043/2001
Publikation Revidering av systemet för språkexamina inom statsförvaltningen (Valtionhallinnon kielitutkintojärjestelmän uudistaminen)			
Publikationens delar			
<p>Sammandrag</p> <p>Arbetsgruppens uppgift var att bereda förslag till författning som gäller språkexamina inom statsförvaltningen med beaktande av synpunkterna i språklagskommitténs betänkande (kommittébetänkande 2001:3) och regeringens proposition till ny språklag som bereds vid justitieministeriet och lagstiftning som har samband med den (särskilt lagen om språkkunskapskrav för personal inom den offentliga förvaltningen).</p> <p>Arbetsgruppen kartlade olika metoder för ådagaläggande av språkkunskaper i finska och svenska inom statsförvaltningen: statliga språkexamina, skolutbildning, studentexamen, samt språkprov och språkstudier i högskolorna. Arbetsgruppen anser att det huvudsakliga problemet är de stora skillnaderna mellan dels metoderna, dels arrangemangen för ådagaläggande av språkkunskaperna. De statliga språkexamina karakteriseras inte i nuvarande läge av några förbättrande metoder för jämförelse, såsom till exempel examensgrunder och anvisningar eller utbildning i bedömning.</p> <p>Arbetsgruppen föreslår</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) att språkexamenssystemet inom statsförvaltningen görs klarare, så att muntlig färdighet, skriftlig färdighet och förståelse kan ådagaläggas separat, och att den muntliga färdigheten inkluderar talförståelse och delområden som gäller tal, den skriftliga färdigheten textförståelse och delområden som gäller skrivning medan förståelsen omfattar delområdena talförståelse och textförståelse; 2) att skolutbildningen samt språkprov och språkstudier i högskolorna behåller sin centrala ställning när det gäller att ådagalägga språkkunskaper; 3) att studentexamen får en utvidgad roll som medel att ådagalägga språkkunskaper; 4) att examina i finska och svenska som hör till de allmänna språkexamina jämställs med språkexamina inom statsförvaltningen så att olika examensalternativ och deras motsvarigheter regleras direkt i förordningen; 5) att uppgifterna för de examinatorer som utses i stället för de nuvarande examensnämndernas självständigt verkande ordinarie och adjungerade medlemmar klarare separeras från de nya examensnämndernas uppgifter, att de kvalifikationer som krävs för medlemskap i nämnderna ses över och att medlemskapet begränsas till fem år åt gången; samt 6) att utbildningsstyrelsen svarar för administrationen av de huvudsakliga språkexamina inom statsförvaltningen och utvecklingen av dem bland annat genom att utfärda bestämmelser om examensgrunder och genomförandet av examina. <p>Arbetsgruppen föreslår dessutom flera åtgärder för att utveckla språkexamenssystemet kvalitetsmässigt: bl.a. produktion av en uppgiftssamling, anordnande av regelbunden bedömningsutbildning, utvecklande av metoder för jämförelse av språkprov i högskolorna, skapande av en nätbaserad uppgiftsbank, uppföljning och värdering av revideringen av språkexamenssystemet samt anordnande av ett språkkunskapsseminarium. Arbetsgruppen bedömer att utvecklingsåtgärderna under de närmaste åren kommer att kräva maximum ca 100 000 euro till per år, varefter kvalitetssäkringen för språkexamina förutsätter ca 40 000 euro till per år jämfört med anslagen för upprätthållande och utvecklande av nuvarande språkexamina.</p>			
Nyckelord språkexamenssystem, språkexamina inom statsförvaltningen, språkexamensnämnd, språkkunskaper, finska språket, svenska språket, allmänna språkexamina, språkprov, språkstudier, högskolor, studentexamen, skolutbildning, utbildningsstyrelsen			
Övriga uppgifter			
Seriens namn och nummer Promemorior av undervisningsministeriets arbetsgrupper 25:2002		ISSN 0359-761X	ISBN 952-442-150-X
Sidoantal 36	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution Universitetstryckeriet		Förlag Undervisningsministeriet	

Opetusministeriölle

Opetusministeriö päätti 4.12.2001 asettaa työryhmän, jonka tehtävänä on valmistella valtionhallinnon kielitutkintoja koskevat säädösehdotukset ottaen huomioon kielilakikomitean mietinnössä (KM 2001:3) esitetyt näkökohdat sekä oikeusministeriössä valmisteltavana oleva hallituksen esitys uudeksi kielilainaksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi (erityisesti laki julkishallinnon henkilöstön kielitaitovaatimuksista).

Työryhmän puheenjohtajaksi opetusministeriö kutsui vanhempi hallitussihteeri Salla Rinteen ja jäseniksi opetusministeriöstä hallitusneuvos Marja-Riitta Pöngän, opetusneuvos Anita Lehikoisen, ylitarkastaja Tarja Jukkalan opetushallituksesta, akatemiaturkija Heikki Mattilan Helsingin yliopiston Kansainvälisen talousoikeuden instituutista (suomen kielen tutkintolautakunnan vakinainen jäsen), osastonjohtaja Mikael Reuterin Kotimaisten kielten tutkimuslaitoksesta (ruotsin kielen tutkintolautakunnan vakinainen jäsen), vanhempi lehtori Kirsti Paukkunen-Jämsénin Kokkolan Kiviniityn lukiosta (suomen kielen tutkintolautakunnan apujäsen), lehtori Paula Sivénin Rovaniemen aikuislukiosta (ruotsin kielen tutkintolautakunnan apujäsen), professori Kari Sajavaaran Jyväskylän yliopiston Soveltavan kielentutkimuksen keskukselta sekä ylitarkastaja Aki Rosénin opetusministeriöstä ja suunnittelija Tim Lamminrannan opetushallituksesta, jotka toimivat myös työryhmän sihteereinä.

Pysyvänä asiantuntija toimii Outi Suviranta oikeusministeriöstä (3.5.2002 lukien erityisasiantuntija Sten Palmgren oikeusministeriöstä).

Työryhmä kuuli asiantuntijoina erityisasiantuntija Sten Palmgrenia oikeusministeriöstä, professori Sauli Takalaa Jyväskylän yliopistosta, lehtori Ullamaija Fiilinia Helsingin yliopistosta, opetusneuvos Erik Geberia opetushallituksesta, tutkija Kaija Kärkkäistä Jyväskylän yliopistosta, professori Pentti Leinoa Helsingin yliopistosta, yliopistonlehtori Ingegerd Nyströmiä Helsingin yliopistosta, johtaja Taina Juurakkoa Hämeen ammatti-korkeakoulusta sekä neuvotteleva virkamies Asko Lindqvistiä valtiovarainministeriöstä.

Lisäksi työryhmä käsitteli kokouksissaan oikeusministeriössä valmisteltua ehdotusta laiksi julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta. Työryhmä esitti muutosehdotuksia ja tarkennuksia valmisteltavaan lakiin, erityisesti sen 3 lukuun, joka koskee valtionhallinnon suomen ja ruotsin kielen tutkintoja.

Työryhmän tuli suorittaa tehtävänsä kesäkuun 30. päivään mennessä. Saatuaan työnsä valmiiksi työryhmä jättää muistionsa opetusministeriölle.

Helsingissä 17.6.2002

Salla Rinne

Marja-Riitta Pönkä

Anita Lehikoinen

Tarja Jukkala

Heikki Mattila

Mikael Reuter

Kirsti Paukkunen-Jämsén

Paula Sivén

Kari Sajavaara

Aki Rosén

Tim Lamminranta

Sten Palmgren

SISÄLLYS

YLEISPERUSTELUT.....	1
1. Johdanto	1
2. Nykytila.....	2
2.1. Yleistä.....	2
2.2. Kielitutkintojärjestelmä	2
2.2.1. Valtion kielitutkinnot.....	3
2.2.2. Kielitaidon osoittaminen opintojen yhteydessä.....	4
2.2.3. Yleiset kielitutkinnot	5
2.3. Nykytilan arviointi.....	6
3. Ehdotuksen tavoitteet ja keskeinen sisältö.....	7
3.1. Ehdotuksen tavoitteet	7
3.2. Keskeinen sisältö	8
4. Ehdotuksen vaikutukset.....	8
4.1. Taloudelliset vaikutukset.....	8
4.2. Organisatoriset ja henkilöstövaikutukset.....	9
5. Asian valmistelu	9
6. Voimaantulo	9
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	10
1 luku Valtionhallinnon kielitutkinnot.....	10
2 luku Valtionhallinnon kielitutkintojen toimeenpano	10
3 luku Kielitaidon osoittaminen yleisillä kielitutkinnoilla.....	15
4 luku Kielitaidon osoittaminen opintojen yhteydessä	16
5 luku Muut säännökset	18
ASETUSEHDOTUS	20
LIITTEET	
Liite 1: Ehdotukset valtionhallinnon kielitutkintojärjestelmän kehittämiseksi	25
Liite 2: Yleisten kielitutkintojen perusteiden liitteenä olevat taitotasojen kuvaukset	28
Liite 3: Yleisten kielitutkintojen 9-portaisen ja 6-portaisen taitotasoasteikon vastaavuus	33
Liite 4: Lakiehdotus julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta	34

VALTIONEUVOSTON ASETUS SUOMEN JA RUOTSIN KIELEN TAIDON OSOITTAMISESTA VALTIONHALLINNOSSA

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Hallituksen esitykseen Eduskunnalle uudeksi kielilainaksi ja siihen liittyväksi lain-säädännöksi sisältyvä uusi laki julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta kumoaa voimaan tullessaan valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (149/1922), ns. *kielitaitolaki*. Samalla kumoutuu kielitaitolain nojalla annettu asetus suomen ja ruotsin kielen taidon osoittamisesta (442/1987), ns. *kielitutkintoasetus*.

Julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annettavasta laista seuraa suoraan joitakin sen nojalla annettavassa asetuksessa huomioon otettavia seikkoja kuten:

- laissa säädettäisiin suoraan valtion henkilöstön kielitaitovaatimuksista virkoihin, joihin kelpoisuusvaatimuksena on korkeakoulututkinto (enemmistön kielen erinomainen suullinen ja kirjallinen taito sekä toisen kielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito tai tyydyttävä ymmärtämisen taito);
- kielen erinomainen suullinen ja kirjallinen taito vastaisi aiemmin kelpoisuusvaatimukseksi säädettyä kielen täydellistä hallitsemista;
- laissa tarkoitettuja valtionhallinnon kielitutkintoja tulisi olemaan kaksi: valtionhallinnon suomen kielen tutkinto ja valtionhallinnon ruotsin kielen tutkinto;
- kummassakin tutkinnossa tulisi olemaan kolme taitotasoa: erinomainen, hyvä ja tyydyttävä;
- opetushallitus tulisi olemaan kielitutkintojen ylläpitämisestä, kehittämisestä ja toimeenpanon valvonnasta vastaava viranomainen, joka mm. päättäisi uusien kielitutkintojen perusteista ja tutkintosuoritusten vastaanottajille annettavista toimeenpanoa koskevista ohjeista sekä tutkintotodistusten kaavoista;
- kielitutkintojen toimeenpanosta vastaisivat opetushallituksen yhteydessä toimivat suomen ja ruotsin kielen tutkintolautakunnat sekä opetushallituksen määräämät tutkintosuoritusten vastaanottajat;
- yleiset kielitutkinnot hyväksyttäisiin rinnastettaviksi valtionhallinnon kielitutkintoihin, minkä lisäksi valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävät opintojen yhteydessä suoritettavat kielikokeet ja kieliopinnot säilyisivät kielitutkintojen rinnalla kielitaidon osoittamisen keinoina;
- kielitutkintolautakunta voisi laissa säädetyissä erityistapauksissa antaa todistuksen suomen tai ruotsin kielen erinomaisesta taidosta valtionhallinnon kielitutkintoa toimeenpanematta sekä päättää ulkomailla suoritettujen kielitutkintojen ja –opintojen rinnastamisesta valtionhallinnon kielitutkintoon suorituksiin;
- kielitutkintoon osallistumisesta ja lautakunnan päätöksistä perittäisiin maksu, jonka suuruudesta säädettäisiin opetusministeriön asetuksella;
- tutkintosuorituksen vastaanottajan tekemään tutkintosuorituksen arvosteluun tyytymätön voisi suorittaa saman tutkinnon maksutta kielitutkintolautakunnalle ja tutkintolautakunnan päätökseen tyytymätön voisi hakea muutosta valittamalla.

Uuden lain nojalla tulevat valtioneuvoston asetuksella säädettäviksi tarkemmat säännökset valtionhallinnon kielitutkinnoista ja tutkintotodistusten antamisesta, kielitutkintolautakuntien kokoonpanosta, asettamisesta ja tehtävistä, asioiden käsittelystä kielitutkintolautakunnissa, tutkintosuoritusten vastaanottajaksi määräämisestä, tutkintosuoritusten vastaanottamisesta sekä tutkintojen toimeenpanon valvonnasta. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella säädetään siitä, miten yleisistä kielitutkinnoista annetussa laissa (668/1994) tarkoitettua kielitutkinnoissa tai opintojen yhteydessä osoitettu kielitaito vastaa valtionhallinnon kielitutkinnoissa osoitettavaa kielitaitoa. Edellä luetellut säännökset annettaisiin tällä asetuksella.

2. Nykytila

2.1. Yleistä

Valtion virkamiesten kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista säädetään nykyisin kielitaitolaissa, valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain täytäntöönpanosta annetussa asetuksessa (312/1922), ns. *kielitaitoasetus*, sekä hallinnonala- ja virastokohtaisissa säädöksissä. Kielitaitolaissa on yleissäännös, joka koskee kielitaitoa virkoihin, joihin vaaditaan korkeakoulututkinto, sekä erityissäännöksiä, jotka koskevat tuomarinvirkoja, upseerin virkoja ja sellaisia puolustuslaitoksen muita virkoja ja toimia, joihin vaaditaan korkeakoulututkinto. Kielitaitoasetuksessa on puolestaan yleissäännös, joka koskee kielitaitoa muihin kuin edellä tarkoitettuihin valtion virkoihin, lukuisia poikkeamia tästä yleissäännöksestä sekä valtuutus eri viranomaisten päätöksillä ratkaista, minkälaista kielitaitoa vaaditaan erinäisiin avustaviin tehtäviin.

Edellä mainituissa säädöksissä kielitaitoa koskevat kelpoisuusvaatimukset vaihtelevat. Kielitaitolaissa itsessään on erityyppisiin virkoihin neljä erilaista kielitaitovaatimusta, jotka ilmaisevat vaadittavan kielitaidon laajuuden: 'suomen tai ruotsin kielen täydellinen hallitseminen', 'suomen tai ruotsin kielen suullinen ja kirjallinen taito', 'suomen tai ruotsin kielen suullinen taito' ja 'kyky ymmärtää suomen tai ruotsin kieltä'. Joissain tapauksissa (ei kuitenkaan kielen täydellisen hallitsemisen osalta) kielitaitolain ja muiden em. säädösten sisältämissä kielitaitovaatimuksissa edellytetään, että kielitaidon on oltava tiettyä (esimerkiksi hyvää) tasoa.

2.2. Kielitutkintojärjestelmä

Kielitutkintoasetuksessa säädetään kielitutkinnoista ja muista mahdollisuuksista, joissa edellä tarkoitettuja kielitaitovaatimuksia vastaava kielitaito voidaan osoittaa. Asetuksen mukaan suomen ja ruotsin kielen taidon osoittaminen voi nykyisin tapahtua:

- suorittamalla valtion kielitutkinto;
- ao. kielellä saadun koulusivistyksen ja korkeakoulussa suoritetun kypsyysnäytteen perusteella (kielen täydellinen hallitseminen);
- ao. kielellä saadun koulusivistyksen, korkeakoulussa suoritetun kypsyysnäytteen tai suoritetun ylioppilastutkinnon perusteella (kielen hyvä suullinen ja kirjallinen taito);
- suorittamalla korkeakoulussa kielikokeen tai kieliopinnot (kielen hyvä tai tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito taikka kyky ymmärtää ao. kieltä); sekä
- kirjallista toimintaa ja aikaisempaa virkatoimintaa koskevan hyväksyttävän selvityksen perusteella (kielen täydellinen hallitseminen).

Tavallisimmin suomen tai ruotsin *kielen täydellinen hallitseminen*, joka vaaditaan enemmistön kielen osalta korkeakoulututkintoa edellyttäviin valtion virkoihin, saavutetaan ao. kielellä saadun koulusivistyksen ja korkeakoulussa suoritettun kypsyysnäytteen nojalla. Suomen tai ruotsin *kielen hyvä suullinen ja kirjallinen taito*, joka puolestaan vaaditaan pääsääntöisesti muihin kuin em. valtion virkoihin, saavutetaan yleensä joko asianomaisella kielellä saadun koulusivistyksen tai suoritettuun ylioppilastutkintoon sisältyvän ao. kielen hyväksytyin arvosanan tai korkeakoulussa suoritettun kypsyysnäytteen nojalla taikka suorittamalla korkeakoulututkintoon sisältyvän kielikokeen toisessa kotimaisessa kielessä vähintään arvosanalla hyvä. Suomen tai ruotsin *kielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito*, joka taas vaaditaan vähemmistön kielen osalta korkeakoulututkintoa edellyttäviin virkakieleltään kaksikielisten valtion viranomaisten virkoihin, saavutetaan tavallisimmin suorittamalla korkeakoulututkintoon sisältyvä kielikoe toisessa kotimaisessa kielessä hyväksyttävästi.

2.2.1. Valtion kielitutkinnot

Valtion kielitutkinnoista säädetään nykyisen kielitutkintoasetuksen 3 ja 5-8 §:ssä ja tutkintojen toimeenpanosta vastaavista tutkintolautakunnista ja tutkintojen toimeenpanosta asetuksen 2, 4 ja 9 §:ssä. Tutkintotyypppejä on neljä:

- tutkinto, joka koskee suomen tai ruotsin kielen täydellistä hallitsemista;
- tutkinto, joka koskee suomen tai ruotsin kielen suullista ja kirjallista taitoa;
- tutkinto, joka koskee suomen tai ruotsin kielen suullista taitoa;
- tutkinto, joka koskee kykyä ymmärtää suomen tai ruotsin kieltä.

Asetuksen mukaan kielen suullisesta ja kirjallisesta taidosta voi saada arvosanan *hyvä* tai *tyydyttävä*, kielen suullisesta taidosta arvosanan *erinomainen*, *hyvä*, *tyydyttävä* tai *välttävä* sekä kyvystä ymmärtää kieltä arvosanan *hyvä* tai *tyydyttävä*. Aivan kaikki mainitut arvosanat eivät ole nykyisellään käytössä valtion virkoja koskevissa kielitaitovaatimuksissa.

Suullista ja kirjallista kielitaitoa koskevassa tutkinnossa on osoitettava ao. kielellä, että ymmärtää puhetta ja osaa käyttää kieltä suullisesti, ymmärtää kirjoitusta ja pystyy laatimaan asiakirjoja ja tekemään esityksiä. Suullista kielitaitoa koskevassa tutkinnossa on osoitettava ao. kielellä, että ymmärtää puhetta ja osaa käyttää kieltä suullisesti ja ymmärtää kirjoitusta tällä kielellä. Kielen ymmärtämisen kykyä koskevassa tutkinnossa on osoitettava, että ymmärtää ao. kieltä puhuttuna ja kirjoitettuna.

Valtion kielitutkintojen toimeenpanotehtävä on jaettu kahteen osaan, josta huolehtivat toisaalta kaksi tutkintolautakuntaa (toinen suomen ja toinen ruotsin kieltä varten) kollektiivina ja toisaalta mainittujen tutkintolautakuntien vakinaiset ja apujäsenet itsenäisesti. Opetusministeriö määrää jäsenet tehtävänsä, joka voi kestää enintään siihen saakka, kun he täyttävät 67 vuotta. Kumpaankin lautakuntaan kuuluu kolme vakinaista jäsentä, joista kahden tulee olla kielenopetukseen perehtyneitä ja yhden oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittanut. Vuoden 2002 alussa oli suomen kielen tutkintolautakunnan apujäseniä 27 ja ruotsin kielen tutkintolautakunnan apujäseniä 43.

Vastuu valtion kielitutkintojen hallinnosta siirtyi käytännössä opetushallitukselle 1.1.2002 voimaantulleella kielitutkintoasetuksen muutoksella (1300/2001), jonka mukaan kielitutkintolautakunnat toimivat opetushallituksen yhteydessä. Samasta ajankohdasta lukien tutkintolautakuntien sihteerinä on toiminut opetushallituksen virkamies.

Lautakunnat vastaavat suomen tai ruotsin kielen täydellistä hallitsemista koskevan tutkinnon (ns. *iso kielikoe*) toimeenpanosta. Suomen tai ruotsin kielen suullista ja kirjallista taitoa, suullista taitoa sekä ymmärtämistä koskevien tutkintojen (ns. *pieni kielikoe*) toimeenpano on hajautettu tutkintolautakuntien vakinaisten ja apujäsenten tehtäväksi. Apujäsenet toimivat eri paikkakunnilla ympäri maata ja ottavat vastaan tutkintosuorituksia yleensä joustavasti sopimuksen mukaan.

Tutkintotilaisuuksia, joissa voi suorittaa ison kielikokeen, on järjestetty Helsingissä 11 kertaa vuodessa ja Vaasassa ja Maarianhaminassa muutamia kertoja vuodessa. Tutkintoja on suoritettu viime vuosina seuraavasti: suomen kielessä noin 200 isoa ja 1500 pientä kielikoetta, ruotsin kielessä noin 50 isoa ja 3000 pientä kielikoetta. Luvut perustuvat osin arvioihin, koska tilastointi on ollut puutteellista. Pienen kielikokeen suoritusosalta ei tiedetä eikä voida jälkikäteen luotettavasti arvioida eri tutkintojen ja arvosanojen jakaumia. Muiden kuin kotimaisia kieliä äidinkielenään puhuvien osuus kaikista valtion kielitutkinnon suorittaneista arvioidaan viime vuosina selvästi kasvaneen.

2.2.2. Kielitaidon osoittaminen opintojen yhteydessä

Valtion virkaan vaadittavan suomen tai ruotsin kielen taidon saavuttamisesta opintojen yhteydessä säädetään nykyisen kielitutkintoasetuksen 10-16 §:ssä.

Suomen tai ruotsin kielen täydellinen hallitseminen voidaan valtion kielitutkinnon sijasta osoittaa peruskoulun, keskikoulun tai muun vastaavan koulun päättötodistukseen sisältyvällä hyväksytyllä arvosanalla äidinkielenä luetussa suomen kielessä tai ruotsin kielessä taikka ylioppilastutkintoon sisältyvällä hyväksytyllä äidinkielen kokeella (ns. *koulusivistys*) yhdessä korkeakoulun kypsyysnäytteen suorituksen kanssa.

Suomen tai ruotsin kielen hyvä suullinen ja kirjallinen taito voidaan valtion kielitutkinnon sijasta osoittaa:

- ao. kielellä saadulla koulusivistyksellä;
- suorittamalla ao. kielellä korkeakoulussa kypsyysnäyte;
- suorittamalla ao. kielellä ylioppilastutkinto, johon sisältyy hyväksytyt arvosana ao. kielessä;
- suorittamalla korkeakoulututkintoon sisältyvä ao. kielen kielikoe vähintään arvosanalla hyvä;
- suorittamalla ammattikorkeakoulututkintoon sisältyvät ao. kielen opinnot vähintään arvosanalla hyvä; tai
- suorittamalla korkeakoulussa vähintään 35 opintoviikon (tai cum laude approbatur) laajuiset asetuksessa lueteltujen kieliaineiden opinnot.

Suomen tai ruotsin kielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito voidaan valtion kielitutkinnon sijasta osoittaa:

- suorittamalla korkeakoulututkintoon sisältyvä ao. kielen kielikoe (arvosana tyydyttävä); tai
- suorittamalla ammattikorkeakoulututkintoon sisältyvät ao. kielen opinnot (arvosana tyydyttävä).

Suomen tai ruotsin kielen ymmärtäminen voidaan valtion kielitutkinnon sijasta osoittaa korkeakoulujen 15 opinto-viikon (approbatur) laajuisilla asetuksessa lueteltujen kieliaiaineiden opinnoilla.

Korkeakoulut voivat toimeenpanna kielikokeita ja -opintoja itsenäisesti. Kielikokeet järjestetään joissain tapauksissa ao. kielen kurssin yhteydessä ja joissain tapauksissa annettu opetuksesta riippumattomasti. Arviointikriteerit ja -käytännöt vaihtelevat.

Kielitutkintoasetuksen 15 §:n mukaan korkeakoulututkinnosta annettavaan todistukseen on merkittävä koulusivistyskieli, kypsyysnäytteen kieli sekä kieli, jossa asianomainen on suorittanut maan toisen kielen suullista ja kirjallista taitoa osoittavan kielikokeen tai kielioopinnot.

2.2.3. Yleiset kielitutkinnot

Vuonna 1994 tulivat voimaan laki ja asetus yleisistä kielitutkinnoista (668/1994 ja 669/1994), joiden nojalla käyttöön otettuihin yleisiin kielitutkintoihin kuuluvat myös suomen ja ruotsin kielen tutkinto. Tutkinnoissa mitataan ns. toiminnallista kielitaitoa. Etukäteen valittavia testitasoja on kolme ja osoitettavissa olevia hyväksyttäviä taitotasoja on kaikkiaan kuusi.

Yleisten kielitutkintojen perusteista ja tutkintotodistusten sisällöstä sekä tutkinnoissa käytettävien testien laatimisesta ja käytöstä päättää opetushallitus. Opetushallitusta avustavana asiantuntijaelimenä toimii kielitutkintotoimikunta, jonka jäsenten tulee edustaa ainakin kieltenopetuksen, kielitaidon testauksen ja työmarkkinoilla tarvittavan kielitaidon asiantuntemusta.

Yleisiä kielitutkintoja voivat järjestää opetushallituksen myöntämän luvan saaneet julkisen valvonnan alaiset oppilaitokset, valtion virastot ja laitokset, rekisteröidyt suomalaiset yhteisöt ja säätiöt sekä muun Euroopan talousalueen valtion lainsäädännön mukaisesti perustettu Suomeen sijoittunut yhteisö. Korkeakoulut voivat järjestää yleisiä kielitutkintoja ilman erillistä lupaa. Järjestämislupa voidaan peruuttaa, jos luvan myöntämisen edellytykset poistuvat, velvollisuuksia ei noudateta tai toiminnassa ilmeneviä puutteita ei poisteta.

Yleisen kielitutkinnon tutkintosuorituksen saa arvostella vain henkilö, joka on merkitty opetushallituksen pitämään luetteloon. Arvostelijaluetteloon pääseminen edellyttää ao. kielen opettajan kelpoisuutta tutkinnon ja aineenhallinnan osalta sekä osallistumista opetushallituksen hyväksymään arvostelijakoulutukseen. Merkintä luettelossa on määräaikainen ja merkinnän uusiminen edellyttää, että henkilö on ylläpitänyt arvostelutaitoaan arvostelemalla tutkintosuorituksia säännöllisesti ja osallistunut opetushallituksen edellyttämään täydennyskoulutukseen.

Tutkinnon suorittajan oikeussuojakeinona on mahdollisuus vaatia tutkintosuorituksensa tarkastusarvostelua. Tämän lisäksi tutkintosuoritusten kaksoisarviointeja toteutetaan jatkuvasti arvostelun yhdenmukaisuuden varmistamiseksi ja arvostelijoiden työn kehittämiseksi.

Yleisiä kielitutkintoja suomen ja ruotsin kielessä järjestetään eri puolilla maata kaksi kertaa vuodessa. Suomen kielen tutkintoihin osallistuttiin vuonna 2001 seuraavasti: perustason suoritus 63, keskitason suoritus 172 ja ylimmän tason suoritus 19. Ruotsin kielen tut-

kintoihin osallistuttiin vuonna 2001 seuraavasti: perustason suoritus 34, keskitason suoritus 106 ja ylimmän tason suoritus 74.

2.3. Nykytilan arviointi

Kielilakikomitea katsoo mietinnössään (2001:3), että käytännössä virkamieskunnan kielitaito ei nykyään riitä uuden kielilain edellyttämien velvoitteiden toteuttamiseen. Lain tavoitteiden toteutumisen ei kuitenkaan katsota edellyttävän kielitaitovaatimusten yleistä laajentamista. Lähtökohtana on, että avainasemassa olevan henkilöstön kielitaidon tulee olla nykyistä parempi. Todellinen kielitaito olisi myös nykyistä paremmin otettava huomioon, kun uutta henkilöstöä otetaan palvelukseen.

Yleisesti ottaen voimassa olevan kielitutkintoasetuksen säännökset ovat palvelleet tarkoitustaan varsin hyvin; tämän perusteella kielitutkintoja ja niitä vastaavia muita kielitaidon osoittamisen keinoja koskevaan sääntelyyn ei tarvita suuria muutoksia.

Nykyinen kielitutkintoja koskeva sääntely ei kuitenkaan ole käytännössä ollut riittävän joustava. Sääntely ei ole ohjannut hallinnonala- tai virastokohtaisissa asetuksissa käyttämään monipuolisesti mahdollisuuksia kielitaitoa koskevien vaatimusten asettamiseen (esim. eritasoiset suullista taitoa ja kirjallista taitoa koskevat vaatimukset). Sääntely ei myöskään ole tarjonnut mahdollisuutta kielitaidon osoittamisen jaksottamiseen ja osittaiseen täydentämiseen.

Kielitaidon osoittamisen eri keinojen (valtion kielitutkinnot, koulusivistys, ylioppilastutkinto sekä korkeakoulujen kielikokeet ja –opinnot) välillä on suuria eroja, mm. kokeeseen osallistujan suorituksen arvioinnissa käytettävien arviointikäytänteiden osalta. Yhteisesti sovittujen toimintatapojen ja vankan tutkimustietoon perustuvan pohjan puuttuminen on kielitaidon osoittamisjärjestelmän suurin ongelma.

Jokainen valtion kielitutkintolautakunnan jäsen toimeenpanee valtion kielitutkintoja täysin itsenäisesti. Tutkintojen toimeenpanoon ei liity mitään yhteismitallisuutta parantavaa ohjaavaa menettelyä tai välinettä, kuten esim. tutkintojen perusteita ja toimeenpano-ohjeita taikka toimeenpanokoulutusta. Jokainen tutkintojen toimeenpanija ratkaisee itse, minkälaisia tutkintotehtävät ovat ja miten suorituksia arvioidaan. Koetehtävien laadintaan tai arviointiin ei ole järjestetty minkäänlaista koulutusta. Myöskään yhteisesti sovittuja arviointikäytänteitä tai -kriteereitä ei ole olemassa. Näin ollen valtion kielitutkinnot eivät myöskään anna todellista vertailukohtaa korkeakoulujen kielikokeille. Valtion kielitutkintojen ja korkeakouluissa järjestettävien kielikokeiden yhteys ja yhteismitallisuus jää nimikkeiden ja yleisten tavoitteiden asteelle. Myös eri korkeakoulujen kielikokeiden ja kielitaitojen keskinäinen erilaisuus on mitä ilmeisintä.

Valtion kielitutkintojen ja niihin rinnasteisten kielitaidon osoittamisen keinojen toimeenpanossa vallitseva kirjavuus vaarantaa tutkintosuoritusten vertailtavuuden ja yhteismitallisuuden sekä siten koko kielitutkintojärjestelmän uskottavuuden. Ilman asianmukaisia tutkintoperusteita valtion kielitutkinnot eivät myöskään anna tarvittavaa tukea julkisyhteisöjen palvelukseen hakeutuvien kielitaidon varmistamiseen tai julkisyhteisöjen palveluksessa jo olevien kielenopiskeluun eikä kielenopetukseen.

Lisäksi opintojen yhteydessä osoitettavan kielitaidon keinovalikoimaa on syytä monipuolistaa. Henkilön, joka on esimerkiksi saanut koulusivistyksensä suomen kielellä, mutta joka on opiskellut ja suorittanut kypsyysnäytteen ruotsin kielellä, ei katsota hallitsevan kumpaakaan kieltä täydellisesti. Myös muiden kuin korkeakoulututkinnon suorittaneiden mahdollisuuksia osoittaa kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa tulisi lisätä. Lisäksi ylioppilastutkinnon äidinkielen, suomi tai ruotsi toisena kielenä -kokeiden ja toisen kotimaisen kielen kokeiden käyttöä kielitaidon osoittamisessa olisi syytä laajentaa.

Yleisten kielitutkintojen organisointi ja kehitystyö edustavat kielitaidon arvioinnin eurooppalaista kärkeä. Niiden vahvuuksiin kuuluvat kielitaidon arvioinnin monipuolisuus ja -tasoisuus sekä selkeät ja läpinäkyvät kielitaidon arvioinnin perusteet, jotka takaavat sen, että tutkintosuoritusten arviointi on yhdenmukaista ja yleispätevää. Toistaiseksi yleisiä kielitutkintoja ei kuitenkaan ole mahdollista järjestää niin joustavasti ja usein, että julkishallinnon henkilöstön kielitaitoa koskevat kelpoisuusvaatimukset ja niitä vastaavan kielitaidon osoittaminen voitaisiin asettaa niiden varaan. Yleisten kielitutkintojen kehittämisestä ja toimeenpanosta on kuitenkin saatavissa tietoa, jota voidaan hyödyntää valtionhallinnon kielitutkintojen kehittämisessä.

3. Ehdotuksen tavoitteet ja keskeinen sisältö

3.1. Ehdotuksen tavoitteet

Annettavan asetuksen tarkoituksena on luoda sellainen kielitaidon osoittamisen keinojen järjestelmä, jonka avulla voidaan edistää julkishallinnon henkilöstöltä vaadittavan monipuolisen ja korkealaatuisen kielitaidon varmistamista ja kehittämistä koskevia tavoitteita.

Tavoitteena on, että valtionhallinnon kielitutkinnot muodostuisivat sellaisiksi, että julkisyhteisöjen henkilöstön kielitaitoa koskevat kelpoisuusvaatimukset on helppo asettaa niiden pohjalle ja että näitä vaatimuksia vastaavan todellisen kielitaidon toteaminen voi tapahtua niiden avulla luotettavasti ja yhdenmukaisesti sekä riittävän monipuolisesti. Lisäksi tavoitteena on, että valtionhallinnon kielitutkintojen soveltaminen käytäntöön on mahdollisimman yksinkertaista ja joustavaa sekä kustannuksiltaan kohtuullista ja että tutkinnot ovat mahdollisimman helposti julkisyhteisöjen palvelukseen hakeutuvien saatavilla. Uudet valtionhallinnon kielitutkinnot olisivat hyödynnettävissä myös muualla julkishallinnossa kuin valtionhallinnossa.

Tarkoituksena on, että uudet valtionhallinnon kielitutkinnot olisivat rakenteeltaan ja osin myös sisällöltään pitkälti yleisten kielitutkintojen kaltaisia. Valtionhallinnon kielitutkinnoissa mitattaisiin yleisten kielitutkintojen tapaan yleiskielitaitoa ottaen kuitenkin huomioon valtionhallinnon erityispiirteet.

Tavoitteena on, että valtionhallinnon kielitutkintojen ja niitä vastaavien kielitaidon osoittimien avulla varmistetaan riittävä yleiskielitaidon taso, jonka varassa julkishallinnon viranomaisten toimet henkilöstönsä kielitaidon ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi voidaan suunnata ensisijassa ajanmukaiseen toimiala- ja tehtäväkohtaiseen erityiskielitaitoon (pääasiallisesti alan ja tehtävien mukaisen sanaston hallinta).

Lisäksi pyritään parantamaan kansalaisten yhdenvertaisuutta lisäämällä mahdollisuuksia osoittaa valtion henkilöstöltä vaadittavaa kielitaitoa nykyistä monipuolisemmin. Kielitai-

don osoittaminen yleisillä kielitutkinnoilla ja entistä laajemmin ylioppilastutkintoon sisältyvillä kielikokeilla parantaisi erityisesti korkeakouluopintoja suorittamattomien, maahanmuuttajien ja molemmilla kotimaisilla kielillä opiskelevien asemaa.

Uudet säännökset muodostavat pohjan suomen ja ruotsin kielen osaamisen varmistamista ja jopa parantamista koskeville kehittämistoimille, joita ovat muun muassa tutkinnoissa käytettävien testien ja tehtävien kehittäminen sekä tutkintojen toimeenpanoa koskevan koulutuksen järjestäminen. Kehittämistoimilla on tarkoitus varmistaa, että tutkintosuoritukset ja niitä vastaavat opintosuoritukset vastaavat julkishallinnon tehtäviä varten tarvittavaa kielitaitoa.

3.2. Keskeinen sisältö

Keskeisimmät asiat, joista tällä asetuksella säädetään, ovat:

- valtionhallinnon kielitutkintojen järjestelmä selkiytetään niin, että tutkinnoissa voi osoittaa erikseen suullista taitoa, kirjallista taitoa ja ymmärtämisen taitoa, jolloin suulliseen taitoon sisältyy puheen ymmärtämisen ja puhumisen osa-alueet, kirjalliseen taitoon tekstin ymmärtämisen ja kirjoittamisen osa-alueet ja ymmärtämisen taitoon puheen ymmärtämisen ja tekstin ymmärtämisen osa-alueet;
- henkilön saama koulusivistys sekä korkeakouluissa suoritettavat kielikokeet ja -opinnot säilyttävät keskeisen aseman kielitaidon osoittamisen keinoina;
- ylioppilastutkinnon käyttöä kielitaidon osoittamisen välineenä laajennetaan;
- yleisiin kielitutkintoihin kuuluvat suomen ja ruotsin kielen tutkinnot rinnastetaan valtionhallinnon kielitutkintoihin siten, että eri tutkintosuoritusvaihtoehtojen väliset vastaavuudet säädetään suoraan asetuksessa;
- kielitutkintolautakuntien ja nykyisten lautakuntien itsenäisesti toimivien jäsenten ja apujäsenten sijaan määrättävien tutkintosuoritusten vastaanottajien tehtävät erotetaan selvemmin toisistaan, lautakuntien jäsenyyden ehdot tarkistetaan ja jäsenyys rajataan viiden vuoden mittaiseksi kerrallaan; sekä
- opetushallitukselle laissa asetettuja keskeisiä tutkintojen ylläpitämistä, kehittämistä ja toimeenpanon valvontaa koskevia tehtäviä tarkennetaan.

Asetuksella säädettävä uusi kielitaidon osoittamiskeinojen järjestelmä ja siinä erityisesti valtionhallinnon kielitutkinnot eivät poikkea merkittävästi voimassa olevasta järjestelmästä ja tutkinnoista.

4. Ehdotuksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Asetusehdotuksen hyväksymisellä olisi melko vähäisiä välittömiä kustannusvaikutuksia. Tutkintotoiminnan sisällöllisenä kehittämistavoitteena oleva valtionhallinnon kielitutkintojen toimeenpanon tasalaatuisuuden kehittäminen edellyttää etenkin muutamien lähivuosien aikana arviolta enintään 100 000 euron suuruisen vuotuisen lisämäärärahan, jolla huolehditaan tutkinnoissa käytettävien testausmenettelyjen ja tehtävistön kehittämisestä sekä tutkintosuoritusten vastaanottajien kouluttamisesta (tehtävienlaadinta-, arviointi- ja haastattelukoulutus). Myöhempinä vuosina kielitutkintojen jatkuva ylläpitäminen ja kehittämistehtävästä huolehtiminen asianmukaisella tasolla edellyttää arviolta noin 40 000

euron suuruisen lisäyksen nykyisiin kielitutkintojen toimeenpanoon käytettäviin vuotuisiin määrärahoihin.

Kielitutkintojen ylläpitämisestä ja kehittämisestä vastaisivat opetushallitus ja sen yhteydessä toimivat kielitutkintolautakunnat. Tarvittavat määrärahat sisältyisivät toisaalta opetushallituksen toimintamenomäärärahoihin ja toisaalta aikuiskoulutuksen kehittämiseen osoitettaviin määrärahoihin, joista päätettäisiin vuosittain valtion talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Tutkintojen toimeenpanotehtävästä aiheutuva kustannuserä (lautakuntien jäsenten ja tutkintosuoritusten vastaanottajien palkkiot sekä opetushallituksen hallinnolliset kulut) katettaisiin nykyiseen tapaan tutkintoon osallistuvilta perittävillä maksuilla, joiden määrästä päättäisi opetusministeriö.

Valtionhallinnon kielitutkinnon suorittavien vuotuisen määrän arvioidaan pienenevän, koska korkeakoulututkintoihin sisältyvien kielikokeiden suorittaminen lisääntyy ja koska yleisten kielitutkintojen ja ylioppilastutkinnon suoritukset nykyistä laajemmin rinnastettaisiin valtionhallinnon kielitutkinnon suorituksiin.

4.2. Organisatoriset ja henkilöstövaikutukset

Asetusehdotuksen organisatoriset vaikutukset olisivat vähäiset. Uudet kielitutkintolautakunnat vastaisivat pitkälti nykyisten kielitutkintolautakuntien vakinaisten jäsenten ryhmää ja uusia tutkintosuoritusten vastaanottajia tulisi olemaan eri puolilla maata suurin piirtein samoilla paikkakunnilla sama määrä kuin nykyisin on kielitutkintolautakuntien apujäseniä. Vuoden 2002 alusta lukien opetushallituksessa valtion kielitutkintoja koskevia tehtäviä hoitaneiden virkamiesten asema ja tehtävät säilyisivät ennallaan.

Opetushallitus nimeäisi kielitutkintolautakuntien uudet jäsenet ja määräisi tutkintosuoritusten vastaanottajat vuoden 2004 alusta lukien viisivuotiskaudeksi. Nykyisten jäsenten ja apujäsenten toimikausi päättyisi vuoden 2003 lopussa, minkä jälkeen he voisivat halutessaan hakea uudelleen kielitutkintojen toimeenpanotehtäviin.

5. Asian valmistelu

Esitys perustuu julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annettavaan lakiehdotukseen sekä valtionhallinnon kielitutkintoja koskevien säädösehdotusten valmistelua varten asetetun opetusministeriön työryhmän ehdotukseen.

6. Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan yhtä aikaa julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annettavan lain kanssa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 luku Valtionhallinnon kielitutkinnot

1 § Tutkintosuoritukset. Ehdotettu pykälä sisältää valtionhallinnon kielitutkinnoissa osoitettavan kielitaidon eri suoritusmahdollisuudet. Valtionhallinnon kielitutkintoja ovat valtionhallinnon suomen kielen tutkinto sekä valtionhallinnon ruotsin kielen tutkinto. Kielitutkinnoissa voidaan osoittaa suullista taitoa, kirjallista taitoa ja ymmärtämisen taitoa. Tutkintosuoritukset voidaan suorittaa joko yhdessä tai erikseen. Hyväksytyt suoritus osoittaa suomen tai ruotsin kielen erinomaista, hyvää tai tyydyttävää taitoa.

Tutkintosuoritukset, jotka koskevat kielen suullista ja kirjallista taitoa, osoittavat arvosanaltaan myös vastaavan tasoista kielen ymmärtämisen taitoa. Jos suoritukset suullisessa ja kirjallisessa taidossa ovat arvosanaltaan eritasoisia, vastaavat suoritukset alemman arvosanan tasoista ymmärtämisen taitoa. Jos henkilöllä on esimerkiksi todistus hyvästä suullisesta kielitaidosta ja todistus tyydyttävästä kirjallisesta taidosta, vastaavat suoritukset yhdessä tyydyttävää ymmärtämisen taitoa.

Nykytilaan verrattuna arvosana välttävä, jonka nykyisin voi saada suullista kielitaitoa koskevassa tutkinnossa, esitetään jätettäväksi pois. Muutoksina nykytilaan verrattuna ovat mahdollisuus osoittaa kielen suullinen taito ja kirjallinen taito erikseen sekä mahdollisuus osoittaa erinomainen kielitaito myös kielen ymmärtämisen taidossa. Kaikki tutkintosuoritukset arvioitaisiin jatkossa samalla kolmiportaisella asteikolla.

2 § Tutkintosuoritusten osa-alueet. Pykälässä säädetään tutkintosuoritusten osa-alueista.

Kielitutkintosuoritus, jolla osoitetaan kielen suullista taitoa koostuu puheen ymmärtämisen ja puhumisen osa-alueista. Tutkintosuorituksen rakennetta ehdotetaan muutettavaksi nykytilaan verrattuna siten, että suullisen taidon osoittamisessa ei enää olisi tekstin ymmärtämisen osa-aluetta. Uudistuksen jälkeen kokeen sisältö vastaisi paremmin suulliseen kielitaitoon sisältyvää osaamista.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että valtionhallinnon kielitutkintosuoritus, jolla osoitetaan kielen kirjallista taitoa sisältäisi kirjoittamisen ja tekstin ymmärtämisen osa-alueet.

Kielitutkintosuoritus, jolla osoitettaisiin kielen ymmärtämisen taitoa, sisältäisi puheen ymmärtämisen ja tekstin ymmärtämisen osa-alueet.

2 luku Valtionhallinnon kielitutkintojen toimeenpano

3 § Kielitutkintolautakunnan kokoonpano ja asettaminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että opetushallitus nimeäisi (suostumuksen perusteella) sekä suomen kielen että ruotsin kielen kielitutkintolautakuntaan kumpaankin viisi jäsentä enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Sama henkilö voitaisiin määrätä useiksi peräkkäisiksi kausiksi.

Pääsääntönä olisi, että lautakunnan toimikausi muodostuisi viisivuotiseksi jäsenten nimeämisen mukaisesti. Jäsen voitaisiin nimetä lautakuntaan viittä vuotta lyhyemmäksi ajaksi, jos lautakunnan kokoonpanoa olisi täydennettävä esim. jäsenen eron tai vastaavan

syyn johdosta. Tällöin uusi jäsen nimitettäisiin muiden jäsenten lopputoimikautta vastaavaksi ajaksi.

Tutkintolautakuntien sihteerinä toimisi edelleen opetushallituksen tehtävään määräämä opetushallituksen virkamies.

Kielitutkintolautakunnassa tulisi olla edustettuna kielitaidon arvioinnin sekä kielenopetuksen asiantuntemus. Lisäksi puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla perehtyneitä valtionhallinnossa tarvittavaa kielitaitoa koskeviin kysymyksiin.

Ehdotettu säädös muuttaa lautakunnan kokoonpanoa, jäsenyyden kestoa ja jäsenten perehtyneisyyttä nykyiseen lainsäädäntöön verrattuna. Voimassa olevien säädösten mukaan lautakunnan kolmesta jäsenistä kahden tulee olla perehtyneitä kielenopetukseen ja yhden tulee olla suorittanut oikeustieteen kandidaatin tutkinnon.

Nykytilaan verrattuna on huomattava, että kielitutkintolautakunnan jäseneksi sekä tutkintosuoritusten vastaanottajaksi määrätään aina määrääjäksi. Tällä hetkellä lautakunnan vakinaiset ja apujäsenet määrätään tehtäväänsä toistaiseksi, kuitenkin enintään siihen saakka, kun he täyttävät 67 vuotta.

Opetushallitus määrää jäsenten keskuudesta puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lautakunnan toimikaudeksi.

4 § Lautakunnan tehtävät. Sekä suomen että ruotsin kielen kielitutkintolautakunnan tehtävänä on:

1) antaa opetushallitukselle julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (/) 10 §:n 3 momentissa ja 11 §:n 5 momentissa tarkoitettuja lausuntoja

Julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 10 § 3 momentin mukaan opetushallitus päättää kielitutkintojen perusteista ja vahvistaa tutkintotodistuksen kaavan tutkintolautakuntien annettua asiasta lausunnon. Lain 11 §:n 5 momentissa säädetään, että opetushallitus antaa tarvittaessa ohjeita kielitutkintojen toimeenpanosta kielitutkintolautakuntien annettua asiasta lausunnon.

2) antaa opetushallitukselle tämän asetuksen 7 §:n 1 momentissa ja 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuja lausuntoja

Kielitutkintolautakunnat antavat 7 §:n 1 momentin mukaan opetushallitukselle lausunnon tutkintosuoritusten vastaanottajaksi hakeneista. Kielitutkintolautakunta voi lausunnossaan ottaa kantaa henkilön asiantuntemukseen ja perehtyneisyyteen ja mahdollisuuksiin toimia menestyksekkäästi tutkintosuoritusten vastaanottajana.

Asetuksen 10 §:n 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että kielitutkintolautakunnalle suoritettavissa tutkinnoissa käytettävien testien laadinnasta ja käytöstä päättää opetushallitus kielitutkintolautakunnan annettua asiasta lausunnon.

3) päättää tämän asetuksen 8 §:n 1 momentin mukaisen tutkintosuorituksen hyväksymisestä

Tutkintosuoritus, joka koskee erinomaista kielitaitoa, on aina suoritettava kielitutkintolautakunnalle. Lautakunnan menettelystä suorituksen vastaanottamisessa säädetään tämän asetuksen 5 §:ssä.

- 4) päättää julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (/) 14 §:ssä tarkoitetuista hakemuksista

Julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 14 §:ssä säädetään mahdollisuudesta saada kielitutkintolautakunnalta todistus suomen tai ruotsin kielen erinomaisesta taidosta kielitutkintoa suorittamatta. Edellytyksenä on, että henkilö on hyväksyttävän selvityksen mukaan aiemmalla toiminnallaan osoittanut vaadittavaa kielitaitoa.

Lisäksi kielitutkintolautakunta voi hakemuksesta päättää ulkomailla suoritettujen kielitaitojen rinnastamisesta valtionhallinnon kielitutkintoihin. Rinnastamispäätös voi koskea myös muuta kuin erinomaista kielitaitoa. Hakijan on toimitettava hakemuksen käsitelyä varten tarpeelliset selvitykset suorittamistaan opinnoista.

- 5) ottaa vastaan tutkintosuorituksia julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (/) 15 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa

Mainitun lain 15 §:n 2 momentissa säädetään, että tutkintosuoritusten vastaanottajan suorittamaan arvosteluun tyytymätön voi ilmoittautua suorittamaan tutkinnon uudelleen maksumatta kielitutkintolautakunnalle seitsemän päivän kuluessa saatuaan tiedon tutkintosuoritusten vastaanottajan päätöksestä.

- 6) käsitellä muita valtionhallinnon kielitutkintojen kehittämiseen liittyviä periaatteellisia tai muutoin tärkeitä asioita
- 7) antaa lausuntoja ja tehdä aloitteita toimialansa asioista; sekä
- 8) suorittaa muut tässä asetuksessa säädetyt tai opetushallituksen antamat tehtävät.

Valtionhallinnon kielitutkintojen toimeenpanon lisäksi kielitutkintolautakunnat avustavat opetushallitusta kielitutkintojen kehittämisessä sekä tutkintosuoritusten vastaanottajien ohjaamisessa. Hallinnointi- ja kehittämistehtävien suorittamiseksi lautakunnilla tulee olla mahdollisuus myös oma-aloitteisesti käsitellä tutkintoihin liittyviä periaatteellisia tai muutoin tärkeitä asioita, antaa lausuntoja sekä tehdä aloitteita.

5 § Lautakunnan kokoukset. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että lautakuntien kokoukset tutkintojen toimeenpanoa varten pidettäisiin pääsääntöisesti kerran kuukaudessa. Säädöksellä ei ole tarkoitus muuttaa tosiasiaisesti vallitsevaa tilannetta. Lautakunta voisi kokoontua tarpeen mukaan myös useammin ja olla myös kokoontumatta joka kuukaudessa esim. kesäaikana.

Lautakunta olisi päätösvaltainen kolmijäsenenä - puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan ja kahden muun jäsenen ollessa saapuvilla - ottaessaan vastaan tutkintosuorituksia tai hoidettaessaan muita sille säädetyjä tai annettuja tehtäviä.

Erimielisyyden sattuessa asia ratkaistaisiin yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan voitaisi mielipide, jota puheenjohtaja on kannattanut.

Ehdotettu säädös sisältää muutoksen nykytilaan. Voimassa olevien säädösten mukaan lautakunta voi päättää tutkinnon hyväksymisestä tai hylkäämisestä kaksijäsenisessä kokoonpanossa. Muutoin lautakunta on päätösvaltainen kolmijäsenisenä. Lisäksi yhden lautakunnan jäsenen tulee olla vakituinen jäsen muiden voidessa olla myös apujäseniä.

6 § Lautakuntaa koskevat muut säännökset. Lautakunnan sihteeri- sekä toimistotehtävät hoidetaan opetushallituksessa virkatyönä. Ehdotettu säädös vastaa 1.1.2002 lukien voimassa ollutta asiantilaa.

Lautakunnasta on muutoin voimassa, mitä valtion komiteoista säädetään.

7 § Tutkintosuoritusten vastaanottajat. Lautakunnan lisäksi tutkintosuorituksia ottavat nykyisin vastaan lautakunnan jäsenet ja apujäsenet. Voimassa olevassa järjestelmässä kielen täydellistä hallintaa osoittava kielitutkinto (ns. suuri kielikoe) suoritetaan tutkintolautakunnalle. Muuta kielitaitoa osoittavat tutkinnot (ns. pienet kielikokeet) suoritetaan lautakunnan yksittäisille jäsenille tai apujäsenille. Lautakunnan apujäsenet ovat ottaneet vastaan määrällisesti suurimman osan tutkintosuorituksista. Apujäsenien kautta on turvattu myös kielitutkintojen alueellinen saatavuus.

Ehdotetun pykälän mukaan lautakunnan lisäksi tutkintosuorituksia ottaisivat vastaan myös opetushallituksen enintään viideksi vuodeksi määräämät tutkintosuoritusten vastaanottajat. Julkisyhteisön henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 10 §:ssä säädetään, että opetushallitus määrää riittävän määrän kielitaidon arviointiin perehtyneitä tutkintosuoritusten vastaanottajia. Uusia tutkintosuoritusten vastaanottajia tulisi olemaan eri puolilla maata suurin piirtein samoilla paikkakunnilla sama määrä kuin nykyisin on lautakuntien apujäseniä. Perehtyneisyyttä arvioitaessa voidaan ottaa huomioon mm. perehtyneisyyden saavuttaminen opetushallituksen järjestämässä arviointikoulutuksessa.

Puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa lukuun ottamatta tutkintolautakunnan jäsen voi toimia tutkintosuoritusten vastaanottajana. Rajoituksella pyritään estämään esteellisyytilanteiden synty, kun lautakunta ottaa vastaan tutkintosuoritusten vastaanottajan päätökseen tyytymättömien tutkinnon suorittajien uusintasuorituksia.

Tutkintosuoritusten vastaanottajan tehtävänä on päättää tämän asetuksen 8 §:n 2 momentin mukaisen tutkintosuorituksen arvioinnista tutkintojen perusteiden ja opetushallituksen antamien määräysten ja ohjeiden mukaisesti sekä suorittaa muut tässä asetuksessa säädetty tai opetushallituksen antamat tehtävät.

8 § Tutkintosuoritusten vastaanottaminen. Tutkintosuoritus, joka koskee erinomaista kielitaitoa, on suoritettava kielitutkintolautakunnalle. Tällä hetkellä lautakunnalle on suoritettava täydellistä kielen hallitsemista osoittava tutkinto, joten ehdotettu pykälä ei erinomaisten suullisen ja kirjallisen taidon osalta muuta vallitsevaa asiantilaa. Muutos sen sijaan on, että lautakunnalle voidaan suorittaa erikseen erinomaista suullista, erinomaista kirjallista tai erinomaista ymmärtämisen taitoa koskevat tutkintosuoritukset.

Tutkintosuoritus, joka on julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 15 §:n 2 momentissa tarkoitettu uusintasuoritus, suoritetaan aina tutkintolautakunnalle. Tämä ei asiallisesti muuta voimassa olevaa asiantilaa.

Muut kuin yllä mainitut tutkintosuoritukset suoritetaan opetushallituksen määräämälle tutkintosuoritusten vastaanottajalle.

9 § Todistusten antaminen. Tutkintosuorituksesta annetaan tutkinnon suorittajalle todistus. Todistuksen kaavan vahvistaa sitovasti opetushallitus. Todistuksesta on oikeussuojakeinosta johtuen käytävä ilmi, onko suoritus hyväksytty vai hylätty.

Tutkintosuoritus, joka koskee erinomaista kielitaitoa sekä ns. uusintasuoritus, suoritetaan aina kielitutkintolautakunnalle, jolloin todistuksen allekirjoittaa lautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja koko lautakunnan puolesta.

Tutkintosuoritus, joka koskee muuta kuin erinomaista kielitaitoa, suoritetaan yhdelle tutkintosuoritusten vastaanottajalle, joka myös yksin allekirjoittaa todistuksen. Poikkeuksena on yllä mainittu ns. uusintasuoritus, joka suoritetaan lautakunnalle.

10 § Testien laatiminen. Tutkintolautakunnalle suoritettavissa tutkinnoissa käytettävien testien laatimisesta ja käytöstä päättää opetushallitus kielitutkintolautakunnan annettua asiasta lausunnon. Opetushallitus voi hankkia testien laatimiseen kuuluvia palveluja ulkopuoliselta.

Yleisissä kielitutkinnoissa saatujen kokemusten perusteella myös valtionhallinnon kielitutkinnoissa voidaan pyrkiä luomaan ns. tehtävä- tai testipankki, jota tutkintoja toimeenpanevat tahot voivat hyödyntää.

Tutkintosuoritusten vastaanottaja vastaa käyttämiensä testien laatimisesta ja käytöstä valtionhallinnon kielitutkintoja koskevien säännösten, määräysten ja ohjeiden mukaisesti. Opetushallitus voi antaa tutkintosuoritusten vastaanottajille ohjeita tutkintojen toimeenpanosta. Ohjeet voisivat sisältää mm. tarkempia ohjeita arvosteluperusteista ja testien laadinnasta.

11 § Palkkiot. Tutkintolautakuntien jäsenille ja tutkintosuoritusten vastaanottajille suoritetaan opetushallituksen vahvistamien perusteiden mukaiset palkkiot.

12 § Toimeenpanon valvonta. Julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 11 §:n 1 momentin mukaan kielitutkintojen toimeenpanoa valvoo opetushallitus. Tutkintosuoritusten vastaanottajan tulee toimittaa opetushallitukselle sen tarvitsemat tutkintojen toimeenpanoa koskevat tiedot, mm. tutkinnon suorittajista sekä tutkintojen arvosanoista.

Ehdotetun pykälän mukaan opetushallitus voisi peruuttaa kielitutkintolautakunnan jäsenen tai tutkintosuoritusten vastaanottajan määräyksen, jos henkilön suorittamassa kielitutkintojen toimeenpanossa ilmenee olennaisia epäkohtia.

Tällaisia epäkohtia voisivat olla esimerkiksi laiminlyönnit opetushallituksen määräysten tai ohjeiden noudattamisessa, tietojen toimittamisen laiminlyönti tai kielitaidon arviointi epäasiallisin perustein tai tutkintosuorituksiin vaikuttaminen epäasiallisella tavalla.

Määräyksen peruuttaminen ei estä sitä, etteikö kielitutkintolautakunnan jäsenen tai tutkintosuoritusten vastaanottajan toiminta voisi lisäksi tulla arvioitavaksi myös em. lain 11 §:n 3 momentin mukaisten virkavastuuta koskevien säännösten nojalla. Määräyksen peruut-

taminen on mahdollista myös virkavastuun toteuttamisen edellytyksiä vähäisemmillä perusteilla.

3 luku Kielitaidon osoittaminen yleisillä kielitutkinnoilla

13 § Yleisten kielitutkintojen rinnastaminen valtionhallinnon kielitutkintoihin. Tässä pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että yleisissä kielitutkinnoissa osoitettu suomen ja ruotsin kielen taito voitaisiin suoraan rinnastaa tasosta riippuen valtionhallinnon kielitutkintojen tutkintosuorituksiin.

Suomen ja ruotsin kielen tutkinnot, jotka kuuluvat yleisistä kielitutkinnoista annetussa laissa (668/1994) tarkoitettuihin tutkintoihin, rinnastettaisiin valtionhallinnon kielitutkintoihin seuraavasti:

Suullinen taito

- 1) yleisessä kielitutkinnossa osoitetut puhumisen ja puheen ymmärtämisen osakokeiden taitotasot 6 vastaavat valtionhallinnon kielitutkinnossa osoitettua erinomaista suullista taitoa
- 2) yleisessä kielitutkinnossa osoitetut puhumisen ja puheen ymmärtämisen osakokeiden taitotasot 4 tai 5 vastaavat valtionhallinnon kielitutkinnossa osoitettua hyvää suullista taitoa
- 3) yleisessä kielitutkinnossa osoitetut puhumisen ja puheen ymmärtämisen osakokeiden taitotasot 3 vastaavat valtionhallinnon kielitutkinnossa osoitettua tyydyttävää suullista taitoa

Kirjallinen taito

- 4) yleisessä kielitutkinnossa osoitetut kirjoittamisen ja tekstin ymmärtämisen osakokeiden taitotasot 6 vastaavat valtionhallinnon kielitutkinnossa osoitettua erinomaista kirjallista taitoa
- 5) yleisessä kielitutkinnossa osoitetut kirjoittamisen ja tekstin ymmärtämisen osakokeiden taitotasot 4 tai 5 vastaavat valtionhallinnon kielitutkinnossa osoitettua hyvää kirjallista taitoa
- 6) yleisessä kielitutkinnossa osoitetut kirjoittamisen ja tekstin ymmärtämisen osakokeiden taitotasot 3 vastaavat valtionhallinnon kielitutkinnossa osoitettua tyydyttävää kirjallista taitoa

Ymmärtämisen taito

- 7) yleisessä kielitutkinnossa osoitetut puheen ymmärtämisen ja tekstin ymmärtämisen osakokeiden taitotasot 6 vastaavat valtionhallinnon kielitutkinnossa osoitettua erinomaista ymmärtämisen taitoa
- 8) yleisessä kielitutkinnossa osoitetut puheen ymmärtämisen ja tekstin ymmärtämisen osakokeiden taitotasot 4 tai 5 vastaavat valtionhallinnon kielitutkinnossa osoitettua hyvää ymmärtämisen taitoa
- 9) yleisessä kielitutkinnossa osoitetut puheen ymmärtämisen ja tekstin ymmärtämisen osakokeiden taitotasot 3 vastaavat valtionhallinnon kielitutkinnossa osoitettua tyydyttävää ymmärtämisen taitoa.

Voimassa olevien säädösten perusteella ei yleisistä kielitutkinnoista annettujen säädösten nojalla suoritettuja kielitutkintoja ole voitu rinnastaa valtion kielitutkintoihin. Saavuttaak-

seen valtion kielitutkinnon suoman kelpoisuuden, henkilön on tullut osallistua valtion kielitutkintoon riippumatta yleisellä kielitutkinnolla osoitetusta kielitaidostaan.

Yleiset kielitutkinnot perustuvat yleiseurooppalaiseen taitotasoasteikkoon. Yleisiä kielitutkintoja on kehitetty aktiivisesti ja niissä kielitaidon arviointi perustuu viiteen eri osatekijään, jotka arvioidaan kukin erikseen kuusiportaisella asteikolla. Yleisten kielitutkintojen arviointimenetelmää voidaan pitää korkeatasoisena ja luotettavana.

Rinnastaminen perustuu yleisissä kielitutkinnoissa suoritettujen osakokeiden taitotasoihin (liite 2). Rinnastaminen edellyttää molemmissa osakokeissa saavutetun taitotason olevan vähintään pykälän ao. kohdassa mainitulla tasolla. Jos esimerkiksi tekstin ymmärtämisen osakokeessa on saavutettu taitotaso 6 ja kirjoittamisen osakokeessa taitotaso 5, suoritukset rinnastetaan pykälän 5-kohdan mukaisesti valtionhallinnon kielitutkinnoissa osoitettavaan hyvään kirjalliseen taitoon.

Yleisten kielitutkintojen taitotasoja 1 - 2 ei voitaisi rinnastaa valtionhallinnon kielitutkintoihin, koska taitotasot 1 ja 2 eivät tasoltaan vastaa valtionhallinnon kielitutkinnossa osoitettavaa tyydyttävää kielitaitoa.

Valtionhallinnon kielitutkintoja ei voitaisi tämän pykälän nojalla rinnastaa yleisiin kielitutkintoihin.

14 § Aikaisemmin voimassa olleiden määräysten mukaiset yleiset kielitutkinnot. Aikaisemmin voimassa olleiden määräysten mukaan ennen 1.1.2002 suoritettujen yleisten kielitutkintojen tasot vastaavat opetushallituksen vahvistaman päätöksen mukaisesti uuden taitotasoasteikon tasoja.

Opetushallituksessa on 1.2.2002 vahvistettu Yleisten kielitutkintojen 9-portaisen ja 6-portaisen taitotasoasteikon vastaavuus -asiakirja, jonka nojalla yhdeksänportaisen asteikon taitotasoasteikko voidaan muuttaa kuusiportaiselle asteikolle (liite 3). Nyt ehdotetun asetuksen mukaan valtionhallinnon kielitutkintoihin voidaan rinnastaa sekä kuusi- että yhdeksänportaisen taitotasoasteikon tasot.

4 luku Kielitaidon osoittaminen opintojen yhteydessä

15 § Erinomainen suullinen ja kirjallinen kielitaito opintojen yhteydessä. Tässä pykälässä esitetään säädettäväksi, että erinomaisen suullisen ja kirjallisen kielitaidon saavuttaa siinä kielessä, jolla henkilö on suorittanut 20 §:n mukaisen koulusivistyksensä sekä korkeakoulun kypsyysnäytteen. Erinomaisen kielitaidon saavuttaisi myös suorittamalla asianomaisella kielellä ylioppilastutkinnon, johon sisältyy äidinkielen koe vähintään arvosanalla magna cum laude approbatur taikka suomi toisena kielenä tai ruotsi toisena kielenä -koe vähintään arvosanalla eximia cum laude approbatur.

Voimassaolevan lainsäädännön mukaan erinomaisen kielitaidon saavuttaa vain koulusivistyksen ja korkeakoulun kypsyysnäytteen yhdistelmän kautta.

Ehdotettu pykälä laajentaa mahdollisuutta osoittaa valtionhallinnossa osoitettavaa erinomaista suullista ja kirjallista kielitaitoa myös ylioppilastutkinnossa. On huomattava, että vaikka ylioppilastutkinnon tutkintosuoritukseen ei sisälly suullista suoritusta, ylioppilas-

tutkintoon valmentaviin äidinkielen opintoihin, jotka ovat varsin pitkäkestoiset, sisältyy myös suullista kielitaitoa kehittäviä ja myös testaavia harjoituksia ja kokeita.

16 § Hyvä suullinen ja kirjallinen kielitaito opintojen yhteydessä. Tutkintosuoritusta suomen tai ruotsin kielen hyvästä suullisesta ja kirjallisesta taidosta ei vaadittaisi siinä kielessä, jolla henkilö on saanut 20 §:n mukaisen koulusivistyksensä. Hyvän suullisen ja kirjallisen kielitaidon voisi saavuttaa myös suorittamalla tällä kielellä korkeakoulussa kypsyysnäytteen.

Tutkintosuoritusta suomen tai ruotsin kielen hyvästä suullisesta ja kirjallisesta taidosta ei myöskään vaadittaisi siltä, joka tässä kielessä on suorittanut korkeakoulututkintoon sisältyvän sellaisen kielikokeen, joka osoittaa toisen kotimaisen kielen suullista ja kirjallista taitoa, arvosanalla hyvä.

Edelleen tutkintosuoritusta suomen kielen hyvästä suullisesta ja kirjallisesta taidosta ei vaadittaisi siltä, joka on suorittanut korkeakoulussa vähintään 35 opintoviikon opinnot tai arvosanan cum laude approbatur suomen kielessä tai korkeakoulun antaman todistuksen mukaan vastaavassa oppiaineessa.

Vastaavasti tutkintosuoritusta ruotsin kielen hyvästä suullisesta ja kirjallisesta taidosta ei vaadittaisi siltä, joka on suorittanut korkeakoulussa vähintään 35 opintoviikon opinnot tai arvosanan cum laude approbatur ruotsin kielessä tai korkeakoulun antaman todistuksen mukaan vastaavassa oppiaineessa.

Ehdotettu pykälä vastaa pääosin voimassa olevaa lainsäädäntöä. Pykälässä viitataan 20 §:n mukaiseen koulusivistyksen määritelmään, mutta ei enää toisteta sen sisältöä ylioppilastutkinnon osalta. Ammattikorkeakoulututkintojen yhteydessä suoritettavia kieliopintoja ei ole tarpeen mainita erikseen, sillä korkeakoulututkintojen järjestelmästä annetun asetuksen (464/1998) 1 §:n mukaan korkeakoulututkintoja ovat yliopistoissa suoritettavien tutkintojen lisäksi ammattikorkeakouluissa suoritettavat ammattikorkeakoulututkinnot. Myöskään korkeakoulussa suoritettavien 35 opintoviikon kieliopintojen osalta ei ole tarkoituksenmukaista luetella yksittäisiä oppiaineita, sillä oppiaineiden nimet voivat muuttua nopeastikin.

17 § Tyydyttävä suullinen ja kirjallinen kielitaito opintojen yhteydessä. Tutkintosuoritusta suomen tai ruotsin kielen tyydyttävästä suullisesta ja kirjallisesta taidosta ei vaadittaisi siltä, joka tässä kielessä on suorittanut korkeakoulututkintoon sisältyvän sellaisen kielikokeen, joka osoittaa toisen kotimaisen kielen suullista ja kirjallista taitoa, arvosanalla tyydyttävä. Ehdotettu säännös vastaa nykytilaa.

Tutkintosuoritusta suomen kielen tyydyttävästä suullisesta ja kirjallisesta taidosta ei vaadita siltä, joka on suorittanut 16 §:n 3 momentissa mainitussa oppiaineessa vähintään 15 opintoviikon opinnot tai vähintään arvosanan approbatur.

Tutkintosuoritusta ruotsin kielen tyydyttävästä suullisesta ja kirjallisesta taidosta ei vaadita siltä, joka on suorittanut 16 §:n 4 momentissa mainitussa oppiaineessa vähintään 15 opintoviikon opinnot tai vähintään arvosanan approbatur.

Nykyisin vastaavilla 15 opintoviikon kieliopinnoilla saavuttaa kyvyn ymmärtää kieltä eli ehdotuksen mukaan on tarkoitus nostaa näiden opintojen kautta saavutettava kielitaito oikealle tasolle. On huomattava, että nämä korkeakoulussa suoritettavat kieliopinnot sisäl-

tävät sekä kirjallisia että suullisia harjoituksia ja suorituksia, joista selviytyminen edellyttää vähintään tyydyttävää kielitaitoa.

18 § Ymmärtämisen taito opintojen yhteydessä. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että suomen tai ruotsin kielen ymmärtämisen hyvän taidon saavuttaa suorittamalla ylioppilastutkinnon, johon sisältyy vähintään arvosana *eximia cum laude approbatur* toisen kotimaisen kielen pitkän oppimäärän (a-kieli) kokeessa.

Tutkintosuoritusta suomen tai ruotsin kielen tyydyttävästä ymmärtämisen taidosta ei vaadittaisi henkilöltä, joka on suorittanut ylioppilastutkinnon, johon sisältyy vähintään arvosana *cum laude approbatur* toisen kotimaisen kielen pitkän oppimäärän (a-kieli) kokeessa tai vähintään arvosana *eximia cum laude approbatur* toisen kotimaisen kielen lyhyessä oppimäärässä (b-kieli).

Ehdotettu säädös laajentaa nykytilaan verrattuna mahdollisuutta osoittaa valtionhallinnon kielitutkinnoissa osoitettavaa kielitaitoa myös ylioppilastutkinnon toisen kotimaisen kielen kokeella.

19 § Korkeakoulututkinnosta annettavaan todistukseen merkittävä kielitaito. Korkeakoulun perustutkinnosta annettavaan todistukseen on merkittävä koulusivistyksen ja kypsyysnäytteen kieli sekä kieli, jolla asianomainen on suorittanut maan toisen kielen suullista ja kirjallista taitoa osoittavan kielikokeen.

Ehdotettu säädös vastaa voimassa olevaa lainsäädäntöä.

20 § Koulusivistys. Henkilön katsotaan saaneen koulusivistyksensä sillä kielellä, jolla hän on perusopetuksesta annetun lain (628/1998) tai lukiolain (629/1998) mukaisista tai vastaavista opinnoista saamassaan päättötodistuksessa saanut hyväksytyin arvosanan äidinkielenä opiskellusta suomen tai ruotsin kielestä.

Sen, joka on suorittanut ylioppilastutkinnon eri kielellä kuin 1 momentissa tarkoitettulla koulusivistyskielellään, katsotaan kuitenkin saaneen koulusivistyksensä myös sillä kielellä, jolla hän on ylioppilastutkinnossa suorittanut hyväksytyin kokeen äidinkielessä tai saanut vähintään arvosanan *magna cum laude approbatur* suomi toisena kielenä tai ruotsi toisena kielenä -kokeessa.

Ehdotettu pykälä vastaa pääosin voimassa olevaa lainsäädäntöä. Pykälän 1 momentissa on haluttu nimenomaisella maininnalla selventää lukion päättötodistuksen asema koulusivistyskielen määräytymisessä. Nykyisen kielitutkintoasetuksen voimaantulon jälkeen ylioppilastutkintorakenteessa tapahtuneet muutokset, mm. mahdollisuus suorittaa suomi tai ruotsi toisena kielenä -koe, on otettu pykälän 2 momentissa huomioon.

5 luku Muut säännökset

21 § Voimaantulo. Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan yhtä aikaa julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annettavan lain kanssa eli 1.1.2004 lukien.

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin. Nykyiset tutkintolautakunnat voisivat antaa opetushallitukselle tässä ase-

tuksessa tarkoitettuja lausuntoja ennen uusien kielitutkintolautakuntien toimikauden alkamista.

Valtionhallinnon kielitutkintojärjestelmän toimivuus on kaikilta osin turvattava heti 1.1.2004 lukien. Tämä edellyttää mm. lautakuntien jäsenten nimeämistä ja tutkintosuoritusten vastaanottajien määräämistä hyvissä ajoin, jotta heidät voidaan kouluttaa arviointitehtäviin uusien tutkintojen perusteiden ja ohjeiden mukaisesti. Näin ollen on tarpeen, että nykyiset lautakunnat voisivat ensivaiheessa antaa lausuntoja tutkintosuoritusten vastaanottajiksi hakeneista.

22 § Siirtymäsäännökset. Siirtymäsäännöksissä säädettäisiin siitä, miten suomen ja ruotsin kielen taidon osoittamisesta annetussa asetuksessa (442/1987) säädetyt kielitutkinnot ja niissä saadut arvosanat sekä näitä tutkintoja ja arvosanoja vastaavat muut kielitaitoa koskevat suoritukset vastaavat tämän asetuksen 1 §:ssä tarkoitetuissa tutkinnoissa osoitettua suomen tai ruotsin kielen taitoa seuraavasti:

- 1) tutkinto, joka koskee suomen tai ruotsin kielen täydellistä hallitsemista, vastaa tämän kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa
- 2) arvosana hyvä tutkinnossa, joka koskee suomen tai ruotsin kielen suullista ja kirjallista taitoa, vastaa tämän kielen hyvää suullista ja kirjallista taitoa
- 3) arvosana tyydyttävä tutkinnossa, joka koskee suomen tai ruotsin kielen suullista ja kirjallista taitoa, vastaa tämän kielen tyydyttävää suullista ja kirjallista taitoa
- 4) arvosana erinomainen tutkinnossa, joka koskee suomen tai ruotsin kielen suullista taitoa, vastaa tämän kielen erinomaista suullista taitoa
- 5) arvosana hyvä tutkinnossa, joka koskee suomen tai ruotsin kielen suullista taitoa, vastaa tämän kielen hyvää suullista taitoa
- 6) arvosana tyydyttävä tutkinnossa, joka koskee suomen tai ruotsin kielen suullista taitoa, vastaa tämän kielen tyydyttävää suullista taitoa
- 7) arvosana hyvä tutkinnossa, joka koskee kykyä ymmärtää suomen tai ruotsin kieltä, vastaa tämän kielen hyvää ymmärtämisen taitoa
- 8) arvosana tyydyttävä tutkinnossa, joka koskee kykyä ymmärtää suomen tai ruotsin kieltä, vastaa tämän kielen tyydyttävää ymmärtämisen taitoa

Arvosana välttävä esitetään jätettäväksi pois tästä asetuksesta. Välttävällä suullisella kielitaidolla ei siten ole vastinetta esitetyssä järjestelmässä.

Asetukseen sisältyy uutena tutkintosuorituksena erinomaista ymmärtämisen taitoa osoittava tutkintosuoritus, jota vastaavaa aikaisempaa yksittäistä suoritusta ei ole voimassa olevissa säädöksissä.

Valtioneuvoston asetus

suomen ja ruotsin kielen taidon osoittamisesta valtionhallinnossa

1 luku

Valtionhallinnon kielitutkinnot

1 §

Tutkintosuoritukset

Valtionhallinnon kielitutkinnoissa voidaan osoittaa:

- 1) suomen tai ruotsin kielen suullinen taito;
- 2) suomen tai ruotsin kielen kirjallinen taito; ja
- 3) suomen tai ruotsin kielen ymmärtämisen taito.

Hyväksytystä tutkintosuorituksesta annetaan arvosana erinomainen, hyvä tai tyydyttävä.

Jos tutkintosuoritukset suullisessa ja kirjallisessa taidossa ovat arvosanaltaan samantasoisia, osoittavat suoritukset myös tämän arvosanan tasoista ymmärtämisen taitoa. Jos suoritukset suullisessa ja kirjallisessa taidossa ovat arvosanaltaan eritasoisia, osoittavat suoritukset alemman arvosanan tasoista ymmärtämisen taitoa.

2 §

Tutkintosuoritusten osa-alueet

Edellä 1 §:n 1 momentin 1 kohdan mukainen tutkintosuoritus koostuu puheen ymmärtämisen ja puhumisen osa-alueista.

Edellä 1 §:n 1 momentin 2 kohdan mukainen tutkintosuoritus koostuu tekstin ymmärtämisen ja kirjoittamisen osa-alueista.

Edellä 1 §:n 1 momentin 3 kohdan mukainen tutkintosuoritus koostuu puheen ymmärtämisen ja tekstin ymmärtämisen osa-alueista.

2 luku

Valtionhallinnon kielitutkintojen toimeenpano

3 §

Kielitutkintolautakunnan kokoonpano ja asettaminen

Opetushallitus nimeää suomen ja ruotsin kielen tutkintolautakuntaan kumpaankin viisi jäsentä enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Lautakunnan sihteerinä toimii opetushallituksen määräämä opetushallituksen virkamies.

Lautakunnassa tulee olla edustettuna kielitaidon arvioinnin ja kielenopetuksen asiantuntemus. Lisäksi puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla perehtyneitä valtionhallinnossa tarvittavaa kielitaitoa koskeviin kysymyksiin.

Opetushallitus määrää jäsenten keskuudesta puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lautakunnan toimikaudeksi.

4 §

Lautakunnan tehtävät

Lautakunnan tehtävänä on:

1) antaa opetushallitukselle julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (/) 10 §:n 3 momentissa ja 11 §:n 5 momentissa tarkoitettuja lausuntoja;

2) antaa opetushallitukselle tämän asetuksen 7 §:n 1 momentissa ja 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuja lausuntoja;

3) päättää tämän asetuksen 8 §:n 1 momentin mukaisen tutkintosuorituksen hyväksymisestä;

4) päättää julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (/) 14 §:ssä tarkoitetuista hakemuksista;

5) ottaa vastaan tutkintosuorituksia julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta

kielitaidosta annetun lain (/) 15 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa;

6) käsitellä muita valtionhallinnon kielitutkintojen kehittämiseen liittyviä periaatteellisia tai muutoin tärkeitä asioita;

7) antaa lausuntoja ja tehdä aloitteita toimialansa asioista; sekä

8) suorittaa muut tässä asetuksessa säädetyt tai opetushallituksen antamat tehtävät.

5 §

Lautakunnan kokoukset

Lautakunnan kokoukset tutkintojen toimeenpanoa varten pidetään pääsääntöisesti kerran kuukaudessa.

Lautakunta on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään kaksi muuta jäsentä ovat saapuvilla. Erimielisyyden sattuessa asia ratkaistaan yksinkertaisella äänen enemmistöllä. Äänen mennessä tasan voittaa mielipide, jota puheenjohtaja on kannattanut.

6 §

Lautakuntaa koskevat muut säännökset

Lautakunnan sihteeri- sekä toimistotehtävät hoidetaan opetushallituksessa virkatyönä.

Lautakunnasta on muutoin voimassa, mitä valtion komiteoista säädetään.

7 §

Tutkintosuoritusten vastaanottajat

Opetushallitus määrää tutkintosuoritusten vastaanottajat hakemuksen perusteella enintään viideksi vuodeksi kielitutkintolautakunnan annettua asiasta lausunnon. Tutkintolautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja eivät voi toimia tutkintosuoritusten vastaanottajina.

Tutkintosuoritusten vastaanottajan tehtävänä on päättää tämän asetuksen 8 §:n 2 momentin mukaisen tutkintosuorituksen arvioinnista julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain nojalla annettujen määräysten ja ohjeiden mukaisesti sekä suorittaa muut tässä asetuksessa säädetyt tai opetushallituksen antamat tehtävät.

8 §

Tutkintosuoritusten vastaanottaminen

Tutkintosuoritus, joka koskee erinomaista

kielitaitoa, on suoritettava tutkintolautakunnalle.

Muut tutkintosuoritukset suoritetaan opetushallituksen määräämälle tutkintosuoritusten vastaanottajalle.

9 §

Todistusten antaminen

Tutkintosuorituksesta annetaan todistus. Kielitutkintolautakunnan antamat todistukset allekirjoittaa tutkintolautakunnan puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja. Opetushallituksen määräämä tutkintosuoritusten vastaanottaja allekirjoittaa antamansa todistukset.

10 §

Testien laatiminen

Tutkintolautakunnalle suoritettavissa tutkinnoissa käytettävien testien laatimisesta ja käytöstä päättää opetushallitus kielitutkintolautakunnan annettua asiasta lausunnon. Opetushallitus voi hankkia testien laatimiseen liittyviä palveluja ulkopuoliselta.

Tutkintosuoritusten vastaanottaja vastaa käyttämiensä testien laatimisesta ja käytöstä julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain nojalla annettujen määräysten ja ohjeiden mukaisesti.

11 §

Palkkiot

Tutkintolautakuntien jäsenille ja tutkintosuoritusten vastaanottajille suoritetaan opetushallituksen vahvistamien perusteiden mukaiset palkkiot.

12 §

Toimeenpanon valvonta

Tutkintosuoritusten vastaanottajan tulee toimittaa opetushallitukselle sen tarvitsemat tutkintojen toimeenpanoa koskevat tiedot.

Opetushallitus voi peruuttaa nimeämisen kielitutkintolautakunnan jäseneksi tai kielitutkintolautakuntaa kuultuaan määräyksen tutkintosuoritusten vastaanottajaksi, jos henkilön suorittamassa kielitutkintojen toimeenpanossa ilmenee olennaisia epäkohtia.

3 luku

Kielitaidon osoittaminen yleisillä kielitutkinnoilla

13 §

Yleisten kielitutkintojen rinnastaminen valtionhallinnon kielitutkintoihin

Suomen ja ruotsin kielen tutkinnot, jotka kuuluvat yleisistä kielitutkinnoista annetussa laissa (668/1994) tarkoitettuihin tutkintoihin, rinnastetaan valtionhallinnon kielitutkintoihin seuraavasti:

Suullinen taito

1) Yleisessä kielitutkinnoissa osoitetut puhe- ja puheen ymmärtämisen osakokeiden taitotasot 6 vastaavat valtionhallinnon kielitutkinnoissa osoitettua erinomaista suullista taitoa.

2) Yleisessä kielitutkinnoissa osoitetut puhe- ja puheen ymmärtämisen osakokeiden taitotasot 4 tai 5 vastaavat valtionhallinnon kielitutkinnoissa osoitettua hyvää suullista taitoa.

3) Yleisessä kielitutkinnoissa osoitetut puhe- ja puheen ymmärtämisen osakokeiden taitotasot 3 vastaavat valtionhallinnon kielitutkinnoissa osoitettua tyydyttävää suullista taitoa.

Kirjallinen taito

4) Yleisessä kielitutkinnoissa osoitetut kirjoittamisen ja tekstin ymmärtämisen osakokeiden taitotasot 6 vastaavat valtionhallinnon kielitutkinnoissa osoitettua erinomaista kirjallista taitoa.

5) Yleisessä kielitutkinnoissa osoitetut kirjoittamisen ja tekstin ymmärtämisen osakokeiden taitotasot 4 tai 5 vastaavat valtionhallinnon kielitutkinnoissa osoitettua hyvää kirjallista taitoa.

6) Yleisessä kielitutkinnoissa osoitetut kirjoittamisen ja tekstin ymmärtämisen osakokeiden taitotasot 3 vastaavat valtionhallinnon kielitutkinnoissa osoitettua tyydyttävää kirjallista taitoa.

Ymmärtämisen taito

7) Yleisessä kielitutkinnoissa osoitetut puheen ymmärtämisen ja tekstin ymmärtämisen osakokeiden taitotasot 6 vastaavat valtionhallinnon kielitutkinnoissa osoitettua erinomaista ymmärtämisen taitoa.

8) Yleisessä kielitutkinnoissa osoitetut puheen ymmärtämisen ja tekstin ymmärtämisen osakokeiden taitotasot 4 tai 5 vastaavat valtionhallinnon kielitutkinnoissa osoitettua hyvää ymmärtämisen taitoa.

9) Yleisessä kielitutkinnoissa osoitetut puheen ymmärtämisen ja tekstin ymmärtämisen osakokeiden taitotasot 3 vastaavat valtionhallinnon kielitutkinnoissa osoitettua tyydyttävää ymmärtämisen taitoa.

14 §

Aikaisemmin voimassa olleiden määräysten mukaiset yleiset kielitutkinnot

Ennen 1 päivänä tammikuuta 2002 suoritettujen yleisten kielitutkintojen taitotasosteikon tasot vastaavat edellisessä pykälässä tarkoitettuja taitotasosteikon tasoja siten kuin opetushallituksen päätöksessä (1.2.2002, dnro 5/020/2002) määrätään.

4 luku

Kielitaidon osoittaminen opintojen yhteydessä

15 §

Erinomainen suullinen ja kirjallinen kielitaito opintojen yhteydessä

Tutkintosuoritusta suomen tai ruotsin kielen erinomaisesta suullisesta ja kirjallisesta taidosta ei vaadita siinä kielessä, jolla henkilö on:

1) saanut 20 §:n mukaisen koulusivistyksensä ja suorittanut korkeakoulussa kypsyysnäytteen; tai

2) suorittanut ylioppilastutkinnon, johon sisältyy vähintään arvosana magna cum laude approbatur äidinkielessä; tai

3) suorittanut ylioppilastutkinnon, johon sisältyy vähintään arvosana eximia cum laude approbatur suomi toisena kielenä tai ruotsi toisena kielenä -kokeessa.

16 §

Hyvä suullinen ja kirjallinen kielitaito opintojen yhteydessä

Tutkintosuoritusta suomen tai ruotsin kielen hyvästä suullisesta ja kirjallisesta taidosta ei vaadita siinä kielessä, jolla henkilö on:

1) saanut 20 §:n mukaisen koulusivistyksensä; tai

2) suorittanut korkeakoulussa kypsyysnäytteen.

Tutkintosuoritusta suomen tai ruotsin kielen hyvästä suullisesta ja kirjallisesta taidosta ei vaadita siltä, joka tässä kielessä on suorittanut korkeakoulututkintoon sisältyvän sellaisen kielikokeen, joka osoittaa toisen kotimaisen kielen suullista ja kirjallista taitoa,

arvosanalla hyvä.

Tutkintosuoritusta suomen kielen hyvästä suullisesta ja kirjallisesta taidosta ei vaadita siltä, joka on suorittanut korkeakoulussa vähintään 35 opintoviikon opinnot tai arvosanan cum laude approbatur suomen kielessä tai korkeakoulun antaman todistuksen mukaan vastaavassa oppiaineessa.

Tutkintosuoritusta ruotsin kielen hyvästä suullisesta ja kirjallisesta taidosta ei vaadita siltä, joka on suorittanut korkeakoulussa vähintään 35 opintoviikon opinnot tai arvosanan cum laude approbatur ruotsin kielessä tai korkeakoulun antaman todistuksen mukaan vastaavassa oppiaineessa.

17 §

Tyydyttävä suullinen ja kirjallinen kielitaito opintojen yhteydessä

Tutkintosuoritusta suomen tai ruotsin kielen tyydyttävästä suullisesta ja kirjallisesta taidosta ei vaadita siltä, joka tässä kielessä on suorittanut korkeakoulututkintoon sisältyvän sellaisen kielikokeen, joka osoittaa toisen kotimaisen kielen suullista ja kirjallista taitoa, arvosanalla tyydyttävä.

Tutkintosuoritusta suomen kielen tyydyttävästä suullisesta ja kirjallisesta taidosta ei vaadita siltä, joka on suorittanut 16 §:n 3 momentissa mainitussa oppiaineessa vähintään 15 opintoviikon opinnot tai vähintään arvosanan approbatur.

Tutkintosuoritusta ruotsin kielen tyydyttävästä suullisesta ja kirjallisesta taidosta ei vaadita siltä, joka on suorittanut 16 §:n 4 momentissa mainitussa oppiaineessa vähintään 15 opintoviikon opinnot tai vähintään arvosanan approbatur.

18 §

Ymmärtämisen taito opintojen yhteydessä

Tutkintosuoritusta suomen tai ruotsin kielen hyvästä ymmärtämisen taidosta ei vaadita henkilöltä, joka on suorittanut ylioppilastutkinnon, johon sisältyy vähintään arvosanaa eximia cum laude approbatur toisen kotimaisen kielen pitkässä oppimäärässä (a-kieli).

Tutkintosuoritusta suomen tai ruotsin kielen tyydyttävästä ymmärtämisen taidosta ei vaadita henkilöltä, joka on suorittanut ylioppilastutkinnon, johon sisältyy vähintään arvosanaa cum laude approbatur toisen kotimaisen kielen pitkässä oppimäärässä (a-kieli) tai vähintään arvosanaa eximia cum laude approbatur toisen kotimaisen kielen lyhyessä oppimäärässä (b-kieli).

19 §

Korkeakoulututkinnosta annettavaan todistukseen merkittävä kielitaito

Korkeakoulun perustutkinnosta annettavaan todistukseen on merkittävä koulusivistyksen ja kypsyysnäytteen kieli sekä kieli, jolla asianomainen on suorittanut maan toisen kielen suullista ja kirjallista taitoa osoittavan kielikokeen.

20 §

Koulusivistys

Henkilön katsotaan saaneen koulusivistyksensä sillä kielellä, jolla hän on perusopetuksesta annetun lain (628/1998) tai lukiolain (629/1998) mukaisista tai vastaavista opinnoista saamassaan päättötodistuksessa saanut hyväksytyin arvosanan äidinkielenä opiskelusta suomen tai ruotsin kielestä.

Sen, joka on suorittanut ylioppilastutkinnon eri kielellä kuin 1 momentissa tarkoitulla koulusivistyskielellään, katsotaan kuitenkin saaneen koulusivistyksensä myös sillä kielellä, jolla hän on ylioppilastutkinnossa suorittanut hyväksytyin kokeen äidinkielessä tai saanut vähintään arvosanan magna cum laude approbatur suomi toisena kielenä tai ruotsi toisena kielenä -kokeessa.

5 luku

Muut säännökset

21 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin. Ennen tämän asetuksen mukaisten kielitutkintolautakuntien toimikauden alkamista voivat nykyiset suomen ja ruotsin kielen tutkintolautakunnat antaa opetushallitukselle tämän asetuksen 7 §:n 1 momentissa ja 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuja lausuntoja.

22 §

Siirtymäsäännökset

Suomen ja ruotsin kielen taidon osoittamisesta annetussa asetuksessa (442/1987) säädetyt kielitutkinnot ja niissä saadut arvosanat sekä näitä tutkintoja ja arvosanoja vastaavat

muut kielitaitoa koskevat suoritukset vastaavat tämän asetuksen 1 §:ssä tarkoitetuissa tutkinnoissa osoitettua suomen tai ruotsin kielen taitoa seuraavasti:

1) Tutkinto, joka koskee suomen tai ruotsin kielen täydellistä hallitsemista, vastaa tämän kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa.

2) Arvosana hyvä tutkinnossa, joka koskee suomen tai ruotsin kielen suullista ja kirjallista taitoa, vastaa tämän kielen hyvää suullista ja kirjallista taitoa.

3) Arvosana tyydyttävä tutkinnossa, joka koskee suomen tai ruotsin kielen suullista ja kirjallista taitoa, vastaa tämän kielen tyydyttävää suullista ja kirjallista taitoa.

4) Arvosana erinomainen tutkinnossa, joka koskee suomen tai ruotsin kielen suullista

taitoa, vastaa tämän kielen erinomaista suullista taitoa.

5) Arvosana hyvä tutkinnossa, joka koskee suomen tai ruotsin kielen suullista taitoa, vastaa tämän kielen hyvää suullista taitoa.

6) Arvosana tyydyttävä tutkinnossa, joka koskee suomen tai ruotsin kielen suullista taitoa, vastaa tämän kielen tyydyttävää suullista taitoa.

7) Arvosana hyvä tutkinnossa, joka koskee kykyä ymmärtää suomen tai ruotsin kieltä, vastaa tämän kielen hyvää ymmärtämisen taitoa.

8) Arvosana tyydyttävä tutkinnossa, joka koskee kykyä ymmärtää suomen tai ruotsin kieltä, vastaa tämän kielen tyydyttävää ymmärtämisen taitoa.

EHDOTUKSET VALTIONHALLINNON KIELITUTKINTOJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMISEKSI

Tavoitteena on ensisijaisesti valtionhallinnon kielitutkintojen laadun kehittäminen, mikä edellyttää erityisesti tutkintojen ja arvostelun yhteismitallisuuden parantamista. Valtionhallinnon kielitutkintojen kehittämistoimilla vaikutetaan välillisesti myös muiden kielitaidon osoittamiskeinojen toteuttamiseen, erityisesti korkeakoulujen kielikokeiden arviointikäytänteiden tai -kriteereiden kehittymiseen. Onkin suositeltavaa, että yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa noudatetaan soveltuvin osin valtionhallinnon kielitutkintojen perusteita ja koespesifikaatioita sekä korkeakoululaitoksen piirissä yhteisesti sovittuja periaatteita kielitaidon arvioinnissa.

I. ENSISIJAISET JATKOTOIMET

- Valtionhallinnon kielitutkintojen perusteiden valmisteleminen

Opetushallitus asettaa työryhmän valmistelemaan valtionhallinnon kielitutkintojen perusteet, joissa määritellään muun muassa tutkintosuoritusten ja niiden osa-alueiden sisältö, kielitaidon tasokuvaukset ja aihealueet. Hyödynnetään yleisten kielitutkintojen kehittämisessä hankittua tietoa ja huolehditaan koordinoimisesta yleisten kielitutkintojen perusteiden kanssa. Työryhmässä ovat edustettuina opetushallinto, kielitaidon arvioinnin asiantuntijat sekä julkisyhteisöjen työnantajaedustajat.

- Ohjeiden laatiminen tutkintosuoritusten vastaanottajille (koespesifikaatiot)

Opetushallitus asettaa työryhmän valmistelemaan tutkintosuoritusten vastaanottajille annettavat ohjeet kielitutkintojen toimeenpanosta (koespesifikaatiot), joissa määritellään miten testataan ja miten arvostellaan. Hyödynnetään yleisten kielitutkintojen ja ammattikorkeakoulujen arviointitoiminnan kehittämisessä hankittua tietoa. Työryhmässä ovat edustettuina opetushallinto sekä suomen ja ruotsin kielen testauksen ja kielitaidon arvioinnin asiantuntijat.

- Mallitehtäväkokoelman tuottaminen

Opetushallitus asettaa työryhmän valmistelemaan tehtäväkokoelman (maamerkistö), jossa on mallitehtävät kielitaidon eri osa-alueille ja tasoille sekä niiden arvosteluohjeet kumpaankin kieleen. Tehtäviä kokeillaan tietyssä laajuudessa. Työryhmässä ovat mukana suomen ja ruotsin kielen kokeenlaadinnan ja kielitaidon arvioinnin asiantuntijat.

- Tutkintolautakuntien jäsenten ja tutkintosuoritusten vastaanottajien nimeäminen

Opetushallitus kartoittaa kielitaidon arvioinnin asiantuntijat eri paikkakunnilla ja valmistelee uusien tutkintolautakuntien jäsenten ja tutkintosuoritusten vastaanottajien nimeämis päätökset niin, että uuden kielitutkintoasetuksen voimaan tullessa voidaan

varmistaa valtionhallinnon kielitutkintojen alueellinen saatavuus ja valtionhallinnon kielitutkintojärjestelmän toimivuus.

- **Koulutuksen järjestäminen tutkintolautakuntien jäsenille ja tutkintosuoritusten vastaanottajille**

Opetushallitus järjestää uusille tutkintolautakuntien jäsenille ja tutkintosuoritusten vastaanottajille 2-vaiheisen koulutuksen, johon sisältyy yleiskoulutus sekä kokeenlaadinta-, arviointi- ja haastattelukoulutus. Tavoitteena on uudistettua kielitutkintojärjestelmää koskevan tiedon tehokas välittyminen, yhteisen arviointiosaamisen lisääminen sekä tutkintojen toimeenpanoa koskevista käytännöistä sopiminen. Koulutukseen osallistuvat asiantuntijoina valtionhallinnon kielitutkintojen perusteiden, koespesifikaatioiden ja tehtäväkokoelman valmistelijat.

Tämän jälkeen tutkintolautakuntien jäsenille ja tutkintosuoritusten vastaanottajille järjestetään säännöllisesti yhteisiä koulutustilaisuuksia. Lisäksi selvitetään verkkokoulutuksen soveltuvuus sekä yleisten kielitutkintojen arvostelukoulutuksen ja täydennyskoulutuksen hyödyntäminen.

- **Tutkintomaksujen ja palkkioiden perusteiden määrittäminen**

Opetusministeriö ja opetushallitus valmistelevat yhteistyössä tutkintomaksuja ja palkkioiden perusteita koskevat säännökset. Tavoitteena on tutkintomaksujen määrittäminen tutkintosuoritusten omakustannusarvon perusteella valtion maksuperustelain mukaisesti. Tutkintomaksujen suuruutta määrittäessä otetaan toisaalta huomioon tutkintosuoritusten vastaanottajilta vaadittava työpanos sekä toisaalta tutkintomaksujen kohtuullisuus tutkinnon suorittajan kannalta.

- **Tiedottaminen**

Opetushallitus huolehtii siitä, että valtionhallinnon kielitutkintojen uudistamisesta ja kielitaidon osoittamismahdollisuuksista tiedotetaan tehokkaasti ennen uudistuksen voimaantuloa, jonka jälkeen huolehditaan jatkuvasti kielitutkintoja koskevasta tiedonsaannista.

II. MUUT KEHITTÄMISEHDOTUKSET

- **Korkeakoulujen kielikokeiden yhteismitallisuuden kehittäminen**

Tuetaan korkeakoulujen kielikoulutuksen edustajia valtionhallinnon kielitutkintojen uusien perusteiden ja koespesifikaatioiden hyödyntämisessä omassa työssään. Kutsutaan korkeakoulujen kielikoulutuksen edustajat valtionhallinnon kielitutkintojen koulutustilaisuuksiin.

- **Valtionhallinnon kielitutkintojen laadunvarmennus**

Tutkintosuoritusten vastaanottajien toimeenpanemien tutkintojen tarkistusarviointeja toteutetaan arviointikoulutuksessa ja tarvittaessa muutoinkin arvostelun yhdenmukaisuuden varmistamiseksi ja arvostelijoiden työn kehittämiseksi.

- **Tehtäväpankin luominen**

Luodaan kattava verkkopohjainen tehtäväpankki kielitaidon eri osa-alueille ja tasoille hyödyntämällä yleisten kielitutkintojen osiopankkien kehittämisessä hankittua tietoa. Tavoitteena on helpottaa testien sopivan vaikeustason löytämistä, lisätä arvioinnin luotettavuutta ja tehostaa toimintaa.

- **Valtionhallinnon kielitutkintojen palautejärjestelmien kehittäminen**

Kehitetään välineitä, joiden avulla tutkinnon suorittajille voidaan antaa hyödyllistä palautetta yksittäisessä tutkintosuorituksessa menestymisestä ja kielitaidon kehittämisestä.

- **Kielitutkintojärjestelmän uudistamisen vaikutusten seuranta ja arviointi**

Seurataan ylioppilastutkintojen ja korkeakoulututkintojen kielikokeissa saatujen arvosanojen vertailukelpoisuutta valtionhallinnon kielitutkintoihin. Selvitetään kielitutkintojärjestelmän uudistamisen vaikutukset korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten kielikoulutukseen.

- **Keskustelufoorumin järjestäminen kielitaidon asiantuntijoille**

Järjestetään säännöllinen yhteistyöfoorumi, jossa keskustellaan valtionhallinnon kielitaitovaatimuksista, kielitaidon arviointia ja kielikoulutusta koskevista ajankohtaisista aiheista. Tavoitteena on parantaa yhteistyötä valtion viranomaisten sekä valtionhallinnossa vaadittavan kielitaidon arviointiin ja kielikoulutukseen osallistuvien tahojen välillä.

**OPETUSHALLITUKSEN MÄÄRÄYS 31.10.2001 (Dnro 55/011/01)
YLEISTEN KIELITUTKINTOJEN PERUSTEET 1.1.2002 LUKIEN**

LIITE 1: TAITOTASOJEN KUVAUKSET

PERUSTASON TESTIN TAITOTASOJEN KUVAUKSET

Puheen ymmärtäminen

2 - Ymmärtää hitaahkoa, selkeää ja yksinkertaistettua puhetta, joka käsittelee jokapäiväisiä ja tuttuja asioita. Saa kuuntelemalla selville yksityiskohtia, helposti tunnistettavia tietoja ja toimintaohjeita tutuista ja helppotajuisista aiheista. Pitkät puhejaksot ja laajat kokonaisuudet saattavat kuitenkin olla mahdottomia ymmärtää.

1 - Ymmärtää hitaasta ja selkeästä puheesta aivan perustason ilmauksia, jotka liittyvät suoraan omaan elämään tai koskevat välitöntä konkreettista ympäristöä. Ymmärtää lyhyiden, selkeiden ja yksinkertaisten viestien ja kuulutusten keskeisen ajatuksen.

Tekstin ymmärtäminen

2 - Ymmärtää helposti lyhyitä, yksinkertaisia tekstejä. Ymmärtää pääasiat tuttuja aihepiirejä käsittelevistä teksteistä ja joitakin asioita myös yleisluonteisia aiheita käsittelevistä teksteistä.

1 - Löytää ennustettavissa olevaa tietoa yksinkertaisista teksteistä. Ymmärtää helposti yksinkertaisia lauseita, perussanontoja sekä tuttuja sanoja esimerkiksi ilmoituksista, luetteiloista, ruokalistaista ja aikatauluista.

Puhuminen

2 - Selviää rutiininomaisissa puhetilanteissa, jotka vaativat yksinkertaista tiedonvaihtoa. Kielitaito rajaa kuitenkin paljolti sitä, mitä asioita puhuja pystyy käsittelemään. Viestin perillemeno edellyttää, että puhekumppani on valmis auttamaan puhujaa sanottavansa muotoilemisessa. Ääntäminen voi olla hyvin ei-kohdekielenomaista, mikä vaatii kuulijalta paljon ja vaikeuttaa viestin perillemeno.

1 - Osaa kysyä ja vastata yksinkertaisiin kysymyksiin, jotka käsittelevät välittömiä, jokapäiväisiä tarpeita ja pystyy käyttämään yksinkertaisia kohteliaisuusmuotoja. Selviää kaikkein yksinkertaisimmissa puhetilanteissa, mutta viestintä on hidasta ja hyvin katkonaista ja joutuu käyttämään runsaasti ei-kielellisiä keinoja tullakseen ymmärretyksi.

Kirjoittaminen

2 - Pystyy kirjoittamaan suppeita, yksinkertaisia tekstejä jokapäiväisistä asioista. Teksti voi kuitenkin olla hajanaista, ja siinä esiintyy vaikeasti ymmärrettäviä ilmauksia.

1 - Pystyy kirjoittamaan erittäin lyhyitä tekstejä, kuten viestejä, postikortteja ja muutamia yksinkertaisia lauseita, jotka käsittelevät kirjoittajaa itseään. Teksti on sisällöltään hajanaista ja rakenteiltaan erittäin puutteellista, vaikkakin osin ymmärrettävää.

Kielioppi

2 - Hallitsee yksinkertaisimman peruskieliopin, mutta rakenteiden käyttö on vielä horjuvaa. Osaa muodostaa yksinkertaisia lauseita ja lyhyitä hieman monimutkaisempia virkkeitä. Jättää pois esimerkiksi sanojen päätteitä, artikkeleita ja prepositioita.

1 - Peruskieliopin hallinnassa on suuria puutteita. Osaa tuottaa lähinnä lyhyitä päälauseita. Rakenteiden käyttö on epäjohdonmukaista ja rakenneosia jää pois. Käyttää sanoja usein sattumanvaraisessa muodossa.

Sanasto

2 - Tuntee hyvin perussanaston, mikä riittää tavanomaisiin tilanteisiin ja tuttujen asioiden käsittelyyn. Perussanastonkin aktiivinen käyttö saattaa kuitenkin olla vielä horjuvaa. Tuntee ja osaa käyttää vain muutamia idioimeja ja sanojen kollokaatioita joissakin tavallisimmissa yhteyksissä. Oikeinkirjoitus on epävarmaa ja epäjohdonmukaista. Kyky päätellä oudon sanan merkitys on alkeellinen.

1 - Tuntee noin 500:n yleisimmän sanan perusermerkityksen tavallisimmissa yhteyksissä. Pystyy käyttämään kaikkein tavallisimpia arkipäivään ja itseensä liittyviä ilmauksia. Passiivinenkin sanavarasto on kuitenkin vielä suppea ja rajoittuu arkipäivään ja omaan itseen liittyviin aihepiireihin. Tunnistaa kaikkein tavallisimpien sanojen vastakohtia ja synonyymeja. Sanavarasto on varsin yksipuolinen, ja kyky päätellä oudon sanan merkitys puuttuu.

KESKITASON TESTIN TAITOTASOJEN KUVAUKSET

Puheen ymmärtäminen

4 - Ymmärtää normaalitempoista puhetta ja keskustelua yleisistä aihepiireistä, ja vain yksityiskohtia saattaa jäädä ymmärtämättä. Abstraktit aiheet, nopea puhekieli ja murteellisuudet tuottavat vaikeuksia.

3 - Ymmärtää pidempää puhetta, jos aihepiiri on suhteellisen tuttu. Ymmärtää keskeisen ajatuksen tavallisesta puheesta ja monista televisio- ja radio-ohjelmista, jotka koskevat ajankohtaisia asioita ja joissa puhe on selkeää ja normaalitempoista. Normaalitempoinenkin puhe tuottaa kuitenkin välillä vaikeuksia, jos aihepiiri on vieras tai jos puhejakso on pitkä.

Tekstin ymmärtäminen

4 - Ymmärtää vaivatta yleisiä aihepiirejä käsitteleviä tekstejä. Ymmärtää teksteistä pääsällön, havaitsee tekstissä mainittujen asioiden keskinäiset yhteydet ja pystyy tekemään tekstin perusteella johtopäätöksiä. Muutamit yksityiskohdat ja tekstin sävyt voivat jäädä epäselviksi, ja tosiasioiden ja mielipiteiden välisen eron havaitsemisessa voi esiintyä ongelmia.

3 - Ymmärtää tavallisia tekstejä, jotka eivät vaadi aiheen tuntemusta. Saa selvän jokapäiväisiä asioita käsittelevän laajahkonkin tekstin pääasioista, mutta vaativammista teksteistä voi jäädä osia ymmärtämättä ja vieraammat aihepiirit saattavat tuottaa vaikeuksia.

Puhuminen

4 - Selviää melko hyvin myös vieraammissa viestintätilanteissa. Erottaa puheessaan ainakin jossain määrin muodollisen ja epämuodollisen kielimuodon. Pystyy esittämään ja perustelemaan mielipiteensä ymmärrettävästi. Pystyy kertomaan ja kuvailemaan näkemäänsä, kuulemaansa ja kokemaansa. Joutuu vain harvoin käyttämään kiertoilmauksia arkielämän puhetilanteissa kielitaidon puutteellisuuden vuoksi.

3 - Selviää tavallisimmissa käytännön puhetilanteissa ja pystyy olemaan aloitteellinen jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa. Puhe voi olla melko hidasta, mutta epäluontevia katkoja ei esiinny kovin paljon. Tulee ymmärretyksi siitä huolimatta, että siirtää äidinkielen tai muiden kielten rakenteita ja sanastoa kohdekieleen ja ääntäminen saattaa olla selvästi ei-kohdekielenomaista.

Kirjoittaminen

4 - Pystyy kirjoittamaan sekä yksityisiä että puolivirallisia tekstejä ja esittämään ajatuksiinsa yhtenäisenä kokonaisuutena. Pystyy ilmaisemaan näkökantansa suhteellisen laajasti sekä korostamaan esityksessään keskeisiä seikkoja. Tekee eron virallisen ja epävirallisen kielimuodon välillä, mutta epäluontevia ilmauksia saattaa esiintyä satunnaisesti.

3 - Pystyy kirjoittamaan yksinkertaista, yhtenäistä tekstiä tavallisista aiheista. Teksti on sisällöltään ymmärrettävää, mutta jotkin epäselvät ilmaukset ja epäjohdonmukaisuudet katkaisevat kuitenkin paikoin lukurytmin.

Rakenteet

4 - Hallitsee jokseenkin kaikki peruskieliopin rakenteet hyvin. Tuntee myös joitakin monimutkaisia rakenteita, mutta niiden käyttö on vielä kaavamaisista. Kieliopillisia virheitä ja epätarkkuutta esiintyy vielä ajoittain harvinaisten ja monimutkaisten rakenteiden käytössä.

3 - Hallitsee melko hyvin peruskieliopin keskeiset rakenteet. Osaa muodostaa yleisimmät lausetyypit ja käyttää myös pidempiä ilmauksia. Vaikka rakenteissa saattaa esiintyä epätarkkuutta ja kieliopin hallinta on vielä ajoittain epävarmaa, virheet eivät estä kommunikaatiota.

Sanasto

4 - Pystyy hallitsemallaan sanastolla viestimään olennaisen asian melko vaativissakin tilanteissa, mutta kielestä puuttuu ilmeikkyys ja kielelle ominainen sävy. Sanojen käytössä saattaa ilmetä silloin tällöin virheitä, mutta kielenkäyttäjä pystyy lähes aina korjaamaan ne itse. Hallitsee monien sanojen kollokaatiot useimmissa käyttöyhteyksissä.

3 - Hallitsee hyvin jokapäiväisiin tilanteisiin liittyvän sanaston. Tuntee ja osaa käyttää keskeisen sanaston vastakohtia ja synonyymeja erilaisissa käyttöyhteyksissä sekä hallitsee monia kaikkein tavallisimpia idiomeja.

YLIMMÄN TASON TESTIN TAITOTASOJEN KUVAUKSET

Puheen ymmärtäminen

6 - Ymmärtää vaikeuksitta kaikenlaista puhuttua kieltä silloinkin, kun kyse on syntyperäisen nopeasta puheesta, jos saa jonkin verran aikaa tutustua aksenttiin. Murteet ja hienot sävyerot saattavat kuitenkin tuottaa vaikeuksia.

5 - Ymmärtää pidempää, normaalitempoista kasvokkaista ja televisiosta ja radiosta kuultavaa puhetta silloinkin, kun asioiden välisiin suhteisiin vain viitataan eikä niitä ilmaista täsmällisesti. Ymmärtäminen vaatii kuitenkin jonkin verran ponnistelua. Ymmärtää monimutkaisia ohjeita ja pystyy seuraamaan monimutkaista argumentointia, jos aihepiiri on suhteellisen tuttu. Murteellisuudet tuottavat jonkin verran vaikeuksia.

Tekstin ymmärtäminen

6 - Ymmärtää käytännöllisesti katsoen kaikenlaista kirjoitettua kieltä. Pystyy havaitsemaan tyylieroja, mutta harvinaisten ilmausten merkitysvivahteet voivat joskus tuottaa vaikeuksia.

5 - Ymmärtää lähes vaikeuksitta rakenteellisesti ja kielellisesti monimutkaisia tekstejä ja myös oman aikamme kirjallisuutta. Sävyt ja merkitysvivahteet voivat kuitenkin aiheuttaa ymmärtämisongelmia.

Puhuminen

6 - Puhuu erittäin sujuvasti ja puheessa esiintyy vain satunnaisesti ei-kohdekielisiä piirteitä, kuten vierasta korostusta. Pystyy ilmaisemaan täsmällisesti hienojakin merkitysvivahteita, ja käyttää myös idiomaattisia ilmauksia monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Pystyy kuvailemaan monimutkaistakin aihetta sekä liittämään kuvaukseen alateemoja, kehrittelemään erilaisia näkökulmia ja päättämään esityksen sopivalla tavalla.

5 - Puhuu sujuvasti ilman, että olisi useinkaan selvää tarvetta hakea ilmauksia. Puheenvuorot ovat luontevia, yhtenäisiä ja sopivan pituisia. Pystyy esittämään selkeän, yksityiskohdallisen kuvauksen monimutkaisestakin aiheesta. Osaa käyttää idiomaattisia ilmauksia ja arkielämän sanontoja ja pystyy ilmaisemaan sävyeroja kohtalaisen hyvin.

Kirjoittaminen

6 - Pystyy kirjoittamaan erityyppisiä tekstejä lähes yhtä hyvin kuin äidinkielen. Pystyy kirjoittamaan rakenteeltaan loogisia tekstejä vivahteikkaalla ja varmalla persoonallisella tyyllillä, joka sopii oletetulle lukijalle.

5 - Pystyy kirjoittamaan selkeää, yksityiskohtaista ja sujuvaa tekstiä erilaisista aiheista asiaan kuuluvalla tyyllillä. Kykenee esittämään ja perustelemaan mielipiteensä vaativasta-

kin aiheesta. Harvinaisten sanojen ja monimutkaisten lauserakenteiden käyttö saattaa kuitenkin tuottaa vaikeuksia.

Rakenteet

6 - Osoittaa varmaa, joustavaa ja intuitiivista kielen rakenteiden hallintaa. Käyttää monipuolisesti monimutkaisia lause- ja diskurssirakenteita, jotka hallitsee johdonmukaisesti. Pienetkin virheet ovat harvinaisia.

5 - Hallitsee käytännöllisesti katsoen kaikki kieliopilliset rakenteet hyvin ja osaa myös varioida ilmaisuaan. Harvinaisissa rakenteissa saattaa vielä esiintyä satunnaista epätarkkuutta. Vähäinen määrä virheitä saattaa esiintyä, mutta kielenkäyttäjä pystyy korjaamaan ne lähes aina itse.

Sanasto

6 - Hallitsee sanaston varmasti lähes kaikissa tilanteissa ja sanavalinnat muistuttavat syn-typeräisen kielenpuhujan tasoa. Ymmärtää ja osaa käyttää abstraktia, kuvailevaa ja idiomaattista kieltä sekä puhekieltä. Vaativimmassakin sanastossa esiintyy vain poikkeuksellisesti tuntemattomia sanoja. Kyky päätellä sanojen merkityksiä johtimien ja teksti-tyden perusteella on erinomainen.

5 - Ymmärtää ja osaa käyttää sanastoa, idiomeja ja puhekielen ilmauksia monipuolisesti. Hallitsee useita vaihtoehtoisia ilmauksia lähes kaikissa puhe- ja kirjoitustilanteissa. Abstraktien sanojen hallinnassa on satunnaista horjuvuutta.

Yleisten kielitutkintojen 9-portaisen ja 6-portaisen taitotasoasteikon vastaavuus

Alla oleva taulukko kuvaa ennen vuotta 2002 käytetyn kielitaidon taitotasoasteikon (= alkuperäinen taitotasoasteikko, tasot 1 - 9) ja vuoden 2002 alusta käyttöön otetun uuden taitotasoasteikon (= uusi taitotasoasteikko, tasot 1 - 6) tasojen vastaavuutta sekä kielitaidon osataitojen että kielitaidon yleistaitotason osalta.

Alkuperäinen taitotasoasteikko tasot 1 - 9	Uusi taitotasoasteikko tasot 1 - 6
1	1
2 ja 3	2
4	3
5 ja 6	4
7	5
8	6

Uusi 6-portainen taitotasoasteikko on yhteismitallinen Euroopan neuvoston kehittämän yleiseurooppalaisen viitekehysten 6-portaisen taitotasoasteikon kanssa.

Taitotasoasteikkojen vastaavuuden selvittämisessä on käytetty kansainvälisessä kielitaidon testauskirjallisuudessa suositeltavia menetelmiä. Suuri joukko kokeneita kielenopettajia, kokeenlaatijoita ja koesuoritusarvostelijoita luokitteli suuren määrän kielitaitoa kuvaavia deskriptoreita käyttäen sekä 8-portaista että 6-portaista taitotasoasteikkoa. Luokiteltuihin deskriptoreihin sisältyivät yleisten kielitutkintojen asteikon lisäksi mm. Euroopan neuvoston taitotasoasteikkoon perustuvat deskriptorit. Luokittelussa saavutettiin hyvä yksimielisyys, mikä mahdollisti alkuperäisen ja uuden taitotasoasteikon vastaavuuden ilmaisemisen ja verrantamisen Euroopan neuvoston taitotasoasteikkoon.

Laki

julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään valtion viranomaisen, kunnallisten viranomaisten sekä itsenäisten julkisoikeudellisten laitosten samoin kuin eduskunnan virastojen ja tasavallan presidentin kanslian (*viranomainen*) palveluksessa olevalta henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta sekä kielitaidon osoittamisesta.

Yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja muihin oppilaitoksiin sovelletaan, mitä 2—4 ja 8 §:ssä säädetään. Muutoin niiden henkilöstöä koskevista kielitaitovaatimuksista säädetään erikseen.

Evankelis-luterilaisen kirkon henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta säädetään kirkkolaisissa (1054/1993).

2 §

Henkilöstön kielitaidosta huolehtiminen

Viranomaisen on koulutusta järjestämällä ja muilla henkilöstöpoliittisilla toimilla huolehdittava siitä, että sen henkilöstöllä on riittävä kielitaito viranomaisen tehtävien hoitamiseksi kielilaisissa (/) ja muussa lainsäädännössä asetettujen vaatimusten mukaisesti.

2 luku

Kielitaitoa koskevat kelpoisuusvaatimukset ja kielitaidon huomioon ottaminen henkilöstöä palvelukseen otettaessa

3 §

Kielitaidosta varmistautuminen palvelukseen otettaessa

Virkaa täytettäessä ja muuhun palvelussuhteeseen otettaessa on varmistauduttava siitä, että palvelukseen otettavalla on työtehtävien edellyttämä kielitaito.

4 §

Kielitaitoa koskevista vaatimuksista ilmoittaminen

Ilmoituksessa, joka koskee viran tai muun palvelussuhteen haettavana tai avoimena olemista, on mainittava mahdollisista kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista sekä työtehtävien edellyttämästä taikka palvelukseen otettaessa eduksi luettavasta kielitaidosta.

5 §

Kielitaitoa koskevien kelpoisuusvaatimusten asettaminen

Valtion viranomaisten henkilöstölle voidaan asettaa kielitaitoa koskevia kelpoisuusvaatimuksia vain lailla taikka lain nojalla valtioneuvoston tai asianomaisen ministeriön asetuksella. Suomen ja ruotsin kielten taitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista on aina säädettävä, jos henkilöstön tehtäviin kuuluu yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien kannalta merkittävää julkisen vallan käyttöä.

Kunnallisten viranomaisten henkilöstölle voidaan asettaa kielitaitoa koskevia kelpoisuusvaatimuksia kuntalain (365/1995) mukaisessa järjestyksessä, jollei lailla tai lain nojalla muuta säädetä.

Itsenäiset julkisoikeudelliset laitokset voivat vahvistaa kielitaitoa koskevia kelpoisuusvaatimuksia henkilöstölleen, jollei niistä erikseen säädetä.

6 §

Valtion henkilöstön suomen ja ruotsin kielen taitoa koskevat kelpoisuusvaatimukset

Valtion henkilöstöltä, jolta edellytetään säädettynä kelpoisuusvaatimuksena korkeakoulututkintoa, vaaditaan kaksikielisessä viranomaisessa viranomaisen virka-alueen väestön enemmistön kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä toisen kielen tyydyttävää suullista ja kirjallista taitoa. Yksi-kielisessä viranomaisessa edellytetään viranomaisen kielen erinomaista suullista ja

kirjallista taitoa sekä toisen kielen tyydyttävää ymmärtämisen taitoa.

Tuomarin virkaan vaadittavista kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista säädetään tuomareiden nimittämisestä annetussa laissa (205/2000). Upseerin virkaan vaadittavista suomen ja ruotsin kielen taitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää poikkeuksista 1 momentissa säädetyistä suomen ja ruotsin kielen taitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista, jos työtehtävät sitä edellyttävät tai jos eri kielten käyttämistä edellyttävien työtehtävien jako viranomaisessa sen sallii taikka vaatimuksista poikkeamiselle on muita erityisen painavia syitä.

Muulle kuin 1 momentissa tarkoitettulle henkilöstölle asetettavista suomen ja ruotsin kielen taitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella voidaan myös antaa valtuutus suomen ja ruotsin kielen taitoa koskevien kelpoisuusvaatimusten säätämiseen asianomaisen ministeriön asetuksella niissä tapauksissa, joissa henkilöstölle ei kielitaitovaatimusten lisäksi aseteta muita kelpoisuusvaatimuksia.

7 §

Valtion henkilöstön muiden kielten taitoa koskevat kelpoisuusvaatimukset

Valtion henkilöstölle voidaan asettaa muiden kielten taitoa koskevia kelpoisuusvaatimuksia työtehtävien sitä edellyttäessä ministeriön asetuksella, jollei niitä lain nojalla aseteta valtioneuvoston asetuksella.

8 §

Hakuajan päätyttyä osoitettu kielitaito

Virkaa täytettäessä tai muuhun palvelussuhteeseen otettaessa otetaan huomioon myös sellainen hakija, joka on osoittanut vaaditun kielitaidon hakuajan päätyttyä, jos tämä ei viivytä asian käsittelyä.

9 §

Erivapaus

Valtioneuvosto voi erityisestä syystä myöntää erivapauden lailla taikka valtioneuvoston tai ministeriön asetuksella säädetystä kielitaitoa koskevasta kelpoisuusvaatimuksesta, jollei laissa tai lain nojalla toisin säädetä.

3 luku

Valtionhallinnon suomen ja ruotsin kielen tutkinnot

10 §

Valtionhallinnon kielitutkinnot

Suomen ja ruotsin kielen taidon osoittamista varten on valtionhallinnon kielitutkinnot kumpaakin kieltä varten. Tutkinnoissa voidaan osoittaa suomen tai ruotsin kielen erinomaista, hyvää tai tyydyttävää taitoa.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tutkinnoista sekä tutkintotodistusten antamisesta.

Opetushallitus antaa määräyksiä tutkintojen perusteista ja vahvistaa tutkintotodistuksen kaavan 11 §:ssä tarkoitettujen tutkintolautakuntien annettua asiasta lausunnon.

11 §

Valtionhallinnon kielitutkintojen hallinto ja toimeenpano

Valtionhallinnon kielitutkintojen ylläpitämisestä ja kehittämisestä sekä toimeenpanon valvonnasta vastaa opetushallitus.

Kielitutkintojen toimeenpanoa varten on opetushallituksen yhteydessä suomen kielen tutkintolautakunta ja ruotsin kielen tutkintolautakunta (*kielitutkintolautakunnat*). Lisäksi opetushallitus määrää tarpeellisen määrän kielitaidon arviointiin perehtyneitä tutkintosuoritusten vastaanottajia.

Kielitutkintolautakuntien jäsenet ja tutkintosuoritusten vastaanottajat toimivat virkavastuulla. Heidän esteellisyyteensä sovelletaan, mitä hallintomenettelylain (598/1982) 10 ja 11 §:ssä säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset kielitutkintolautakuntien kokoonpanosta, asettamisesta ja tehtävistä, asioiden käsittelystä lautakunnissa, tutkintosuoritusten vastaanottajaksi määräämisestä ja tutkintosuoritusten vastaanottamisesta sekä kielitutkintojen toimeenpanon valvonnasta.

Opetushallitus antaa tarvittaessa tutkintosuoritusten vastaanottajille ohjeita kielitutkintojen toimeenpanosta kielitutkintolautakuntien annettua asiasta lausunnon.

12 §

Maksut

Kielitutkintolautakunnan järjestämään kielitutkintoon osallistumisesta ja lautakunnan päätöksistä sekä tutkintosuoritusten vastaan-

ottajan järjestämään tutkintoon osallistumisesta peritään maksu. Maksun suuruudesta säädetään opetusministeriön asetuksella.

13 §

Kielitaidon osoittaminen yleisillä kielitutkinnoilla tai opintojen yhteydessä

Valtioneuvoston asetuksella säädetään siitä, millä tavoin suomen tai ruotsin kielen taito voidaan valtionhallinnon kielitutkinnon suorittamisen sijasta osoittaa yleisistä kielitutkinnoista annetussa laissa (668/1994) tarkoitetuilla kielitutkinnoilla tai opintojen yhteydessä suoritetuilla kielikokeilla tai -opinnoilla.

14 §

Todistus vastaavasta kielitaidosta

Kielitutkintolautakunta voi valtionhallinnon kielitutkintoa toimeenpanematta hakemuksesta

1) antaa todistuksen suomen tai ruotsin kielen erinomaisesta taidosta henkilölle, joka hyväksyttävän selvityksen mukaan on aiemalla toiminnallaan osoittanut vaadittavaa kielitaitoa; sekä

2) päättää ulkomailla suoritettujen kieliohaintojen rinnastamisesta valtionhallinnon kielitutkintoihin.

15 §

Tutkinnon suorittajan oikeussuoja

Tutkintosuoritusten vastaanottajan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tutkintosuoritusten vastaanottajan suorittaman tutkintosuorituksen arviointiin tyytymättömän voi kuitenkin seitsemän päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan ilmoittautua suorittamaan tutkinnon kielitutkintolautakunnalle. Tällöin uusintasuoritus lautakun-

nalle on maksuton.

Kielitutkintolautakunnan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

4 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

16 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta 1 päivänä kesäkuuta 1922 annettu laki (149/1922) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin. Milloin tällaiset toimenpiteet edellyttävät 10 §:n 3 momentin tai 11 §:n 5 momentin mukaan 11 §:ssä tarkoitettujen lautakuntien kuulemista, opetushallitus kuulee niiden asemasta ennen tämän lain voimaantuloa toimivia vastaavia lautakuntia.

17 §

Siirtymäsäännökset

Ennen tämän lain voimaantuloa suoritettujen tutkintojen rinnastamisesta tämän lain nojalla suoritettuihin tutkintoihin säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Muussa laissa tai asetuksessa suomen tai ruotsin kielen taitoa koskevaksi kelpoisuusvaatimukseksi säädetty kielen täydellinen hallitseminen, täydellinen hallinta tai täydellinen taito vastaa asianomaisen kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa.

Muussa laissa tai asetuksessa oleva viittaus valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta annettuun lakiin tarkoittaa tämän lain voimaantulon jälkeen viittausta tähän lakiin.